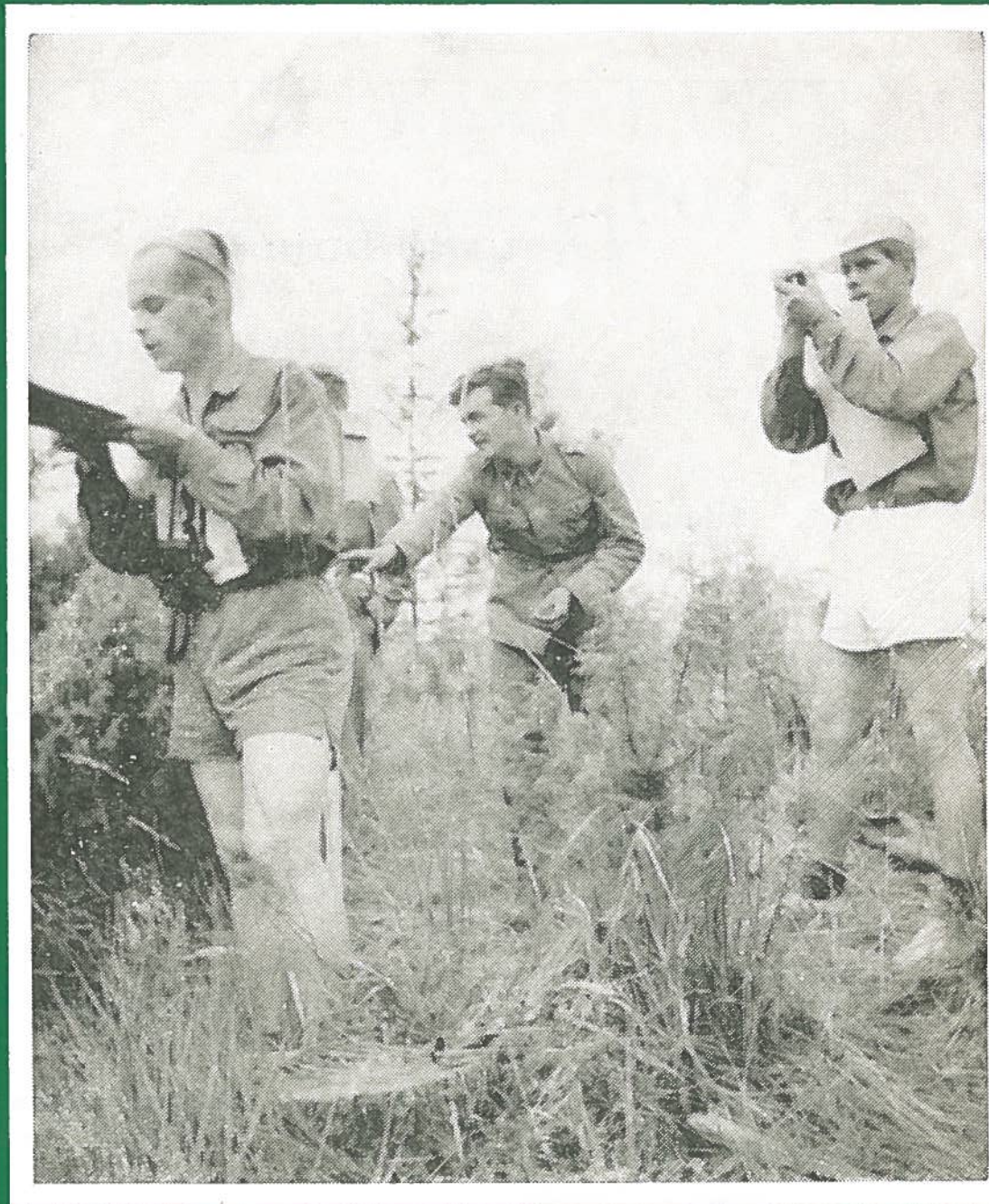

Fax 3995

Karjalain *pojat*

No 3
1957

MAANPUOLUSTUSVÄEN LEHTI

Peruskalliomme

— *maanpuolustus*

**Rakennusliike Aaltio ja
Eskelinen Oy**

**Pohjois-Karjalan Metsän-
hoitolautakunta**

Osakeyhtiö A. Halonen

Hotelli Pielishovi

Joensuun Tavarakeskus Oy.

Karjalainen Kauppa-Aitta

ARVI A. LALLUKKA

Joensuun Rauta

**Pohjois-Karjalan Kirja-
paino Oy.**

**Joensuun Ymp. Osuus-
meijeri i.l.**

Rauma-Repola Oy.

Oy. Kaukas Ab.

**Suomen Maanviljelijäin
Kauppa Oy.**

Karjalan Talon Ravintola

Sarvamaa Oy.

M. Kakkonen

Oy. Wilh. Schauman Ab.

Tarma Oy.

**Suomen Osuuskauppojen
Keskuskunta r.l.**

Vanha Apteekki

KARL MANNELIN

Kansikuva: RUL:n maastomestaruuskilpailuista Paiholassa. Etäisyyden arviointi käynnissä korkealla vaaran harjalla sijaitsevalla asemalla.

KARJALAN POJAT

MAANPUOLUSTAJAIN LEHTI, RESERVIN, KODIN JA KASARMIN YHDYSSIDE

KARJALAN POIKIEN KILTA
JA SEN JÄSENYHTEISÖT

OMASTA ASIASTA

Karjalan Pojat-lehti täyttää tämän vuoden päättyessä kaksi vuotta. Sen vuoksi on paikallaan tehdä hiukan tilitystä menneestä ja tutkia tulevaisuuden mahdollisuuksia.

Kun lehtemme viime vuonna aloitti toimintansa, niin sitä tervehdittiin maakuntamme maanpuolustusväen keskuudessa tyydytyksellä, joka kävi ilmi mm ensimmäisessä numerossa olleista tervetulokirjoitustakin. Kun tällä hetkellä tarkastelemme tilannetta, niin meidän on valittaen todettava, ettei lehden levittäminen ole tapahtunut niiden toiveiden ja lupausten mukaisesti, joita alkuinnostuksen vallassa esitettiin. Reservin upseerit ovat täyttäneet osuutensa tyydyttävästi, sillä heidän tilausmääränsä on n. 700 kpl. Myöskin paikalliset varuskunnat ovat hoitaneet leiviskänsä hyvin ja ilman niiden järjestämää kappalemyyntiä olisi jo jouduttu ylivoimaisiin vaikeuksiin lehden painatuskustannusten suorittamisessa. Reservin aliupseerien tilausmäärä on vain n. 70, joka on aivan liian pieni, sillä ottaen huomioon kerhojen lukumäärän, sen pitäisi olla samaa suuruusluokkaa kuin reservin upseerienkin eli n. 700 kpl. Pysyäkseen kannattavuuden

den rajoissa lehden levikki olisi saatava nousemaan n. 1.700 kappaleeseen, joka ei ole suinkaan mahdottoisuus, jos vain kaikki kerhot — niin reservin upseerien kuin aliupseerienkin — ottavat lehtiasian omakseen.

Karjalan Pojat-lehden osapuolten yhteisessä neuvottelukokouksessa syyskuun 30. p:nä käsiteltiin näitä asioita ja tultiin siihen tulokseen, että lehteä ei ole päästettävä sammumaan, vaan nyt on ryhdyttävä toimiin sen hyväksi. Kokouksessa määriteltiin eri osapuolten tavoitteet niin lehden levittämisessä kuin myöskin kirjoitusten toimittamisessa. Ne tullaan lähettämään kirjeitse kaikille ja toivottavasti parannus saadaan aikaan.

Mikäli lehden levikki voidaan nostaa tavoitteeseen, niin sen jälkeen on mahdollisuuksia myöskin sisällön parantamiseksi, sillä sekin kaipaa kohennusta. Nykyisellään on lehden talous niin heikko, ettei voida esim. maksaa minkäänlaisia kirjoituspalkkioita eikä siten tilata ammattikirjoituksia oman »perhepiirin» ulkopuolelta. Sellaiset olisivat kuitenkin välttämättömiä, jotta niin reservin upseerit kuin aliupseeritkin voisivat pysyä kehityksen tasalla ja seurata, mitä muualla maailmassa tapahtuu. Niinikään on tarpeellista saada sellaisia kirjoituksia, joissa esimerkkien valossa selvitellään taktillisia kysymyksiä. Ilman edes pientä korvausta emme voi pyytää ketään ammattimiestä uhraamaan aikaansa ko. kirjoitusten laatimiseen.

Näin ollen vetoamme kaikkiin Karjalan Pojat-lehden ystäviin ja kehoitamme työskentelemään lehden levikin hyväksi tähänastista pontevammin. Hyvin lupauksin liikkeelle lähtenyt lehteämme ei ole päästettävä sammumaan, vaan siitä on kehitettävä nimensä veroinen Pohjois-Karjalan maanpuolustusväen yhteinen äänenkannattaja, jolla on annettavana jokaiselle lukijalleen kehittävä ja mielenkiintoista luetavaa.

POHJOIS-KARJALAN TAISTELUKENTÄT

sivat muistomerkkinsä fil tri A. S. Kilpeläisen aloitteesta

»Pohjois-Karjalan taistelutannermuistomerkkien isä»,
fil. tohtori A. S. Kilpeläinen sk-puvussa.

Ken matkustaa Pohjois-Karjalasta maanteitse, hän sivuaa useita maantien läheisyyteen pystytettyjä muistomerkkejä, jotka seisovat niiden kenttien läheisyydessä, joissa esi-isämme taistelivat maahan hyökännyttä vihollista vastaan. Ne ovat niitä kenttiä, joihin Yrjö Kaarle von Döbeln Uumajan torilla lokakuun 8 p:nä 1809 pohjoisen armeijan joukoille, joiden riveissä seisoivat myös Kuninkaallisen Karjalan Jääkärijoukon jäännökset, pitämässään puheessa viittasi:

»Yhtä minä pyydän teiltä: kun te lähestytte niitä paikkoja, missä me olemme voittaneet vihollisemme ja kun te siellä näette sorakummun, joka peittää meidän kaatuneet kumppanimme, huoatkaa siunausta heidän tomulleen, he ovat kuolleet sankareina, ja heidän tuhkaansa vartioivat kunnian haamut.»

Varmaan nämäkin sanat innoittivat kansakoulujen tarkastajan, filosofian tohtori A. S. Kilpeläisen, joka otti osaa v:n 1918 vapaussotaan raskaassa tykistöissä osallistuen mm. Tampereen valtauksen ja joka julkaisi teoksen »I Raskastykistöpatterin mukana vapaussodassa» ja kirjoitti Pohjois-Karjalan sotahistoriaa käsittelevän teoksen »Etuvartio», Karjalaisen toimituksessa syksyllä 1927 ottamaan esille kysymyksen muistomerkkien pystyttämisestä huomattavimmille taistelutantereille Pohjois-Karjalassa. (Tohtori Adolf Seth Kilpeläinen syntyi 18. 2. 1874 Kiihtelysvaaran Kuuksenvaarassa ja kuoli Höytiäisen kasarmialueella 1. 3. 1937 sekä haudattiin sotilaallisiin

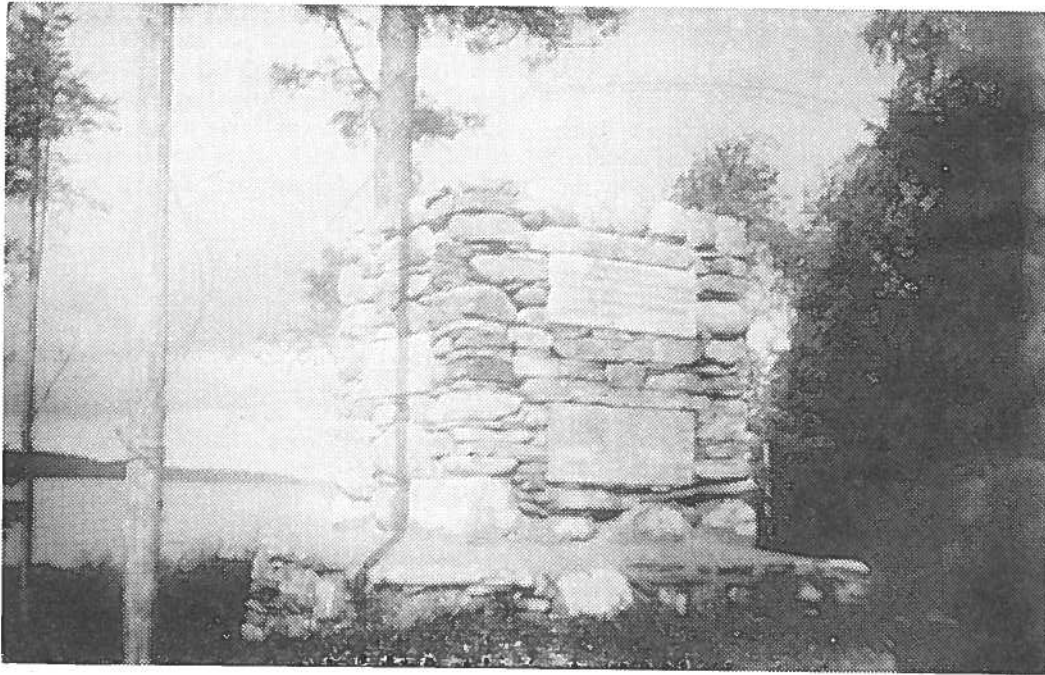
kunnianosoituksin Kiihtelysvaaran hautausmaahan. Hän toimi vapaussodan jälkeen 8 sk. japanilaisen kenttäpatterin jaoksen päällikkönä Joensuussa ja Rajavartioston kansalaisopin opettajana. Hän tuli ylioppilaaksi Joensuun klassillisesta lyseosta 1893, fil.kandidaatiksi 1896 ja fil. lisensiaatiksi 1900 sekä fil. tohtoriksi 1919. Hän toimi mm. Nurmeksen yhteiskoulun rehtorina 1902—1908, Mikkelin, Sortavalan ja Joensuun piirin kansakouluntarkastajana sekä Pohjois-Karjalan piirin kansakoulujentarkastajana 1925—1937 asuen Joensuussa.)

Kokouksessaan lokakuun 14 p:nä 1927 päätti Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oy:n hallitus Karjalaisen toimituksen esityksestä lahjoittaa 1000 markkaa pohjarahastoksi rahastoon, jonka nimeksi ehdotettiin Esi-isien muisto Pohjois-Karjalassa ja jonka tarkoituksena asetettiin »pystyttää muistomerkit kaikille huomattaville taistelutanterille Pohjois-Karjalassa samoin kuin hautapatsaat pohjoiskarjalaisten sankarien haudoille sekä huolehtia niiden jatkuvasta kunnossapidosta».

Lahjoituskirjelmässä sanottiin: »Rahasto jätetään Joensuun sk-piirin piiriesikunnan haltuun ja edelleen kartutettavaksi kaikin Piiriesikunnan harkitsemin keinoin ja Joensuun sk-piirin piiriesikunta valitkoon erikoisen toimikunnan, joka laatii säännöt rahastolle sekä ryhtyköön kaikkiin niihin toimenpiteisiin, joita aloitteen toteuttaminen vaatii.» Liitteenä seurasi Karjalaisessa olleita kirjoituksia, joita mm. tri Kilpeläinen oli kirjoittanut hankkeen puolesta.

Helmikuun 10 p:nä 1928 oli asia esillä Joensuun sk-piirin piiriesikunnan kokouksessa, jossa olivat läsnä piiripäällikkö Aaro Olavi Pajari sekä jäsenet pastori Robert Immonen, insinööri K. Lehtinen, pankinjohtaja Raino Hallberg, apteekkari Karl Mannelin ja toimitusjohtaja E. W. Saarnio. Kokouksen pöytäkirjan 9:s § kuuluu: »Koska Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oy oli tehnyt aloitteen n.k. Esi-isäin muisto Pohjois-Karjalassa-nimisen rahaston perustamiseksi ja lahjoittanut sitä varten 1000 markkaa jättäen rahaston Joensuun piiriesikunnan haltuun edelleen kartutettavaksi sekä esittänyt, että Joensuun sk-piirin piiriesikunta valitsisi erikoisen toimikunnan, joka laatisi säännöt rahastolle ja ryhtyisi rahastoa edelleen kehittämään ja kartuttamaan, päätti piiriesikunta kääntyä fil.tohtori A. S. Kilpeläisen, lehtori Aulis V. A. Könösen ja maisteri A. L. Hintikan puoleen pyynnöllä, että he muodostaisivat toimikunnan fil.tohtori Kilpeläisen puheenjohtajana ja kokoonkutsujana.»

Kun maaherra Gustaf Ignatiuksen antamalla luvalla Joensuun sk-piirin 10-vuotisjuhlien yhteydessä 30. 11.—1. 12. 1927 toimeenpantu keräys tuotti 5600 markkaa, edellämäinittu toimikunta kokoontui helmikuun 15 p:nä ja päätti, että »koska muistomerkkien pystyttäminen voidaan jo kertyneillä varoilla suorittaa kuluvan vuoden aikana, emme katso mitään erikoista pitkäaikaista rahastoa tarpeelliseksi, emme-

Pälkjärven Hiekan taistelun muistomerkki, joka paljastettiin 10. 8. 1928 ja jonka venäläiset hävittivät Moskovan rauhan 13. 3. 1940 jälkeen.

kä sille ehdota niin muodoin mitään sääntöjä vahvistettaviksi.»

Sen sijaan toimikunta ehdotti, että muistomerkit pystytettäisiin seuraaviin paikkoihin:

- 1) Pälkjärven Hiekka, taistelu 10. 8. 1808;
- 2) Tohmajärven Laitasilta, taistelu 20. 8. 1808;
- 3) Enon Ahveninen, taistelu 7. 9. 1808;
- 4) Pielisjärven Vorna, taistelu 17. 9. 1808;
- 5) Kontiolahden Mönni, taistelu 31. 7. 1808;
- 6) Pielisensuun Niinivaara, missä Olli Tiainen vangitsi ruhtinas Dolgorukin asettaman venäläisen maaherran Otto von Fürstenbergin lääninhallituksen henkilökuntineen 6. 11. 1808;
- 7) Kiteen vanha pappila, taistelu 10. 3. 1742;
- 8) Tuupovaaran Öllölä, taistelu 8. 4. 1742;
- 9) Kiihtelysvaaran Oskola, taistelu 6. 4. 1742;
- 10) Liperin kirkkomaa. (Kuninkaallisen Karjalan Jääkärijoukon upseerit ja Liperin komppania.)
- 11) Talonpoikaisjohtajien Roivaan ja Sallisen hautamuistomerkki Tuupovaaran Konnunniemen Saareen, jossa on vanha hautausmaa.

Toimikunnan ajatus oli, että kaikki 11 muistomerkkiä saataisiin pystytetyiksi ennen vuoden 1929 loppua, koska ne kukin tulevat maksamaan 1000—2000 markkaa ja koska rahoja on jo koossa ja toisilla paikkakunnilla, kuten Tohmajärvellä, lahjoituksia saatu tarkoitukseen.

Joensuun sk.piiirin piiriesikunta ryhtyi tarmolla ajamaan asiaa. Se lähetti kirjelmän 9. 3. 1928 kaikille suojelukunnille sekä anoi Kuopion läänin maaherralta uutta julkista rahankeräyslupaa »Esi-isien muisto Pohjois-Karjalassa»-rahaston hyväksi koko sk.piiirin alueella, minkä maaherra Ignatius myönsi maaliskuun 13 pnä 1928. Sk.piiirin 1. sotilasohjaaja Erkki Enberg ja valistusohjaaja Eino Pakarinen, samoin

kuin piiripäällikkö Pajari ajoivat hanketta suurella innolla ja koko maakunnan sk.väen valtasi sama innostus, samoin kuin tietysti Lotta Svärd-yhdistyksen paikallisosastojen jäsenet. Pantiin toimeen iltamia, ryhdyttiin talkoin raivaamaan maata, tuomaan rakennuskiviä j.n.e.

Muistomerkit alkoivat nousta ja niiden paljastustilaisuudet muodostuivat kohottaviksi isänmaallisiksi juhliksi sekä kunnianteoksi esi-isien suorittamalle puolustustyölle.

Ensimmäisenä paljastettiin Kontiolahden Mönnin taistelun muistomerkki elokuun 5 pnä 1928. Muistomerkin luonnoksen laati taiteilija Niilo Eklund ja ovat patsaassa seuraavat sanat: »Mönni 31. 7. 1808. Tässä voittivat Tiainen ja Stenius venäläiset. Kaatui Olli Rätty».

Toisena paljastettiin Pälkjärven Hiekan kuuluisalle taistelutanterelle kohotettu muistomerkki elokuun 10 pnä 1928, tuon voitokkaan taistelun 120-vuotispäivänä. Tässä muistomerkissä, jonka venäläiset Moskovan rauhan jälkeen hävittivät, olivat seuraavat sanat, joista käy selville Karjalan Jääkärijoukon vaiheet pääsotanäyttämöllä v. 1808. Siinä luettiin:

»Kurikka—Hiekka 9. 8. 1808. Täällä voittivat majuri Malmin johdolla Savon jääkärit, Oulun pataljoona ja pohjoiskarjalaiset vapaaehtoiset kaksi kertaa suuremman joukon. Kaatuiivat: vänrikki Löthman, 10 sotilasta ja 8 vapaaehtoista: liperiläisten päällikkö taloll. Pentti Lappalainen, talolliset Pekka Karttunen, Paavo Lukkarinen, Antti Turunen, loiset Pekka Kähkönen, Juhana Lempinen, renki Mikko Jonasson ja yksi tuntematon. Pohjoissivun muistokilvessä oli kirjoitus: Kuninkaallisen Karjalan Jääkärijoukon Pälkjärven jääkärikomppanian muistolle 1789 17/5 Ruskeala, 1808 27/4 Revonlahti, 8/7 Lapua, 17/8 Alavus,

21/8 Herranen, 1—2/9 Honkala, Ruona, Salmi, 10/9 Ylistaro, 14/10 Oravainen, 20/9 Långfors, 1809 5/7 Hörnefors. Eteläsvun muistokirjoitus kuului: »Muistomerkin pystytti Pälkjärven sk. 1928».

Kolmas muistomerkki, Tohmajärven Lahdensillan muistomerkki paljastettiin syyskuun 2 pnä 1928. Muistomerkki näkyy maantielle. Sen graniittitaulussa luetaan: »Lahdensilta. Tässä kaatui 10 pohjoiskarjalaista talonpoikaa puolustaessaan kotimaataan 26 pnä elokuuta 1808». Patsaan luonnoksen on tehnyt dipl. arkkitehti Yrjö Laine Helsingistä.

Vornan sillan muistomerkki Pielisjärvellä paljastettiin lokakuun 7 pnä 1928. Sen piirustukset on laatinut dipl. arkkitehti Juhani Viiste (Vikstedt) Viipurista. Sen valurautaisissa nimilevyissä luetaan: »Vorna 8/10 1808. Tässä taisteli 100 pieliseläistä Steniuksen johdolla 500 venäläistä vastaan. Kunnostautuivat: Antti Lintunen, Martti Stenius, Samuli Lackman, Pekka Kokkonen, Juho Mustonen, Olli Hutunen, Olli Nevalainen, Antti Ryynänen, Matti Laakonen, Juho Honkanen, Iisak Vallius. Muistomerkin pystyttivät pielisjärveläiset 8/10 1928».

Jauhiaisen salmen taistelun muistomerkki Pielisjärvellä paljastettiin Vuonislahden kylässä lokakuun 12 pnä 1930. Sen metallisessa muistokilvessä on seuraava tri A. S. Kilpeläisen laatima kirjoitus: »Jauhiaisen salmi 10. 10. 1808. Täällä pysähtyivät Pielisjärven talonpojat Iisak Steniuksen ja Olli Tiaisen johdolla venäläisten etenemisen. Pohjoiskarjalainen! Muista velvollisuutesi! Muistomerkin pystyttivät pielisjärveläiset vuonna 1930.» Tämän muistomerkin aikaansaamiseen oli suurin osuus dipl.-insinööri K. Lehtisellä.

Kuudes taistelumuistomerkki kohosi Kiteelle vuonna 1931 Kiteen pappilan surullisen taistelun paikalle. Maaliskuun 10 pnä 1742 Pikkuvihan aikana käytiin tällä paikalla taistelu, jossa 140 pohjoiskarjalaista talonpoikaa kaatui tai paloi elävältä pappilarakennuksen liekeissä, jonka venäläiset sytyttivät. 120 joutui vangiksi ja harvat heistä sota-vankeudesta palasivat. Tämä tappio muodostui näin suureksi siksi, että vapaaehtoisia talonpoikia ja säännöllistä sotaväenjoukko-osastoa taistelussa johtaneet upseerit olivat pettureita. He olivat taistelun aikana juovuksissa, he käskivät sotilaittensa rikkoa talonpoikain sukset ja sitten lopuksi antautuivat kesken taistelua jättäen talonpojat pulaan. Tohtori A. S. Kilpeläinen kutsuu teoksessaan »Etuvario» tätä taistelua pohjoiskarjalaisten Napuen taisteluksi ja toteaa, että se oli verisempi ja julmempi kuin moni maamme sota-historiassa kerrottu suurtaistelu.

Tämän pappilan raunioille kohottivat kiteeläiset vuonna 1931 muistomerkin, jonka muistokilvessä luetaan: »Tällä harjanteella taistelivat kiteeläiset talonpojat Pikkuvihan aikana 1742. Sankariensa muistoa kunnioittaen pystyttivät patsaan kiteeläiset 1931». Muistomerkin muistokirjoitus ei ollut tri Kilpeläisen laatima.

Näin oli kuusi muistomerkkiä saatu pystyyn. Aikataulussa ei oltu voitu pysyä, sillä viisi muuta merkkiä oli vielä jälellä ohjelmasta. Joensuun kaupungin avulla saatiin aikaan vuonna 1932 näistä muistomerkeistä komein: Rajakapteeni Olli Tiaisen

ja hänen miestensä muistomerkki Joensuun Ollintorille. Sen paljastus tapahtui kesäkuun 19 pnä 1932. Tämän patsaan paljastustilaisuudessa oli läsnä Ruotsin armeijan edustajina Ruotsin kuninkaallisen henkikrenatöörirykmentin komentaja, eversti Falckman sekä Ruotsin Suomessa oleva sotilasasiamies, majuri Adlercreutz. Eversti Falckman laskiesaan Ruotsin armeijan laakeriseppeleen lausui mm: »Me ruotsinmaalaiset paljastamme kunnioituksesta päämme niille historian varjoille, jotka suomalaisella maaperällä astuvat silmiemme eteen ja yksi näistä on Olli Tiaisen vaikuttava sankarihahmo». Tämä muistomerkki on arkkitehtuuritoimisto Jung & Jung Helsingistä käsialaa ja siinä ovat tohtori A. S. Kilpeläisen määräämät sanat: »Rajakapteeni Olli Tiaisen ja hänen pohjoiskarjalaisten sankariensa muistoksi vuosilta 1808—1809 pystyttivät tämän patsaan pohjoiskarjalaiset v. 1932. Vapaus versoo verestä ja raudasta».

Seitsemän muistomerkkiä oli saatu pystytetyksi — sitten tuli toiminnassa seisaus. Olli Tiaisen muistomerkin aikaansaaminen on Pohjois-Karjalan sk.piirin piirpäällikön eversti A. R. Sainion ja valistusohjaaja J. N. Jokisen ansiota suureksi osaksi. Ilman Joensuun kaupungin rahallista apua sitä ei olisi saatu aikaan. Patsaan veisti Kivenjalostusliike Juhani Nevalainen Joensuusta.

Pulavuodet ja kiihtynyt poliittinen toiminta sekä lopuksi puolustussodat siirsivät ajatukset muihin asioihin. »Esi-isien muisto Pohjois-Karjalassa» jäi syrjään päämäärineen.

Suojeluskunta- ja lotta-järjestöt lakkautettiin 1945. Esi-isien muisto Pohjois-Karjalassa-rahasto jäi sekin ilman huoltajaa, mutta sen avulla saaduista 7 muistomerkistä 6 seisoo, yksi, Pälkjärven Hiekan, on jäänyt valtakunnan rajan taa ja hävitetty.

Tuupovaaran suojeluskunta ajoi innokkaasti muistomerkin aikaansaamista talonpoikaisjohtajille Erkki Salliselle, Roivakselle ja Haapalaiselle sekä heidän miehilleen Tuupovaaran Konnunniemen hautasaareen. Rahastokin oli jo sitä varten, mutta hanke jäi kesken. Muistan, että tohtori A. S. Kilpeläinen suunnitelti muistomerkin aikaansaamista Liperin hautausmaalle Kuninkaallisen Karjalan Jääkärijoukon upseereille ja Liperin komppanialle. Muistomerkki olisi ollut kuution muotoinen graniittikivi, jonka päällä olisivat levänneet kypärä ja miekka.

Nämä muistomerkit, samoin kuin Enon Ahvenisen, Tuupovaaran Öllölän ja Kiihtelysvaaran Oskolan taistelujen, jotka olivat alkuperäisessä v. 1927 laaditussa ohjelmassa, jäivät pystyttämättä. Pohjois-Karjalan maaperällä on sen jälkeen riehunut suuria taisteluja Ilomantsissa, Pälkjärvellä, Kiteellä ja Pielisjärvellä äskeisten puolustusotien aikana. Suomen sodan 1808—1809 ja Pikkuvihan taistelut ovat pieniä niihin verraten, mutta historiassamme muistettavia.

Voi kuluu aikaa, ennen kuin edellämäinitut taistelupaikat saavat muistomerkkinsä. On toivottava, että asianomaiset kunnat ja näissä kunnissa toimivat seurat hoitavat pystyssä olevia taistelukenttien muistomerkkejä ja niiden ympäristöä parhaalla mahdollisella tavalla.

A. L. Hintikka

Ye-kapt. M. Kuosa:

SISÄPALVELUKSESTA *Suomen* Tarkka-ampujapataljoonissa

Sisäpalvelus kaikkine siihen kuuluvine määräyksineen sotilaiden oikeuksista ja velvollisuuksista, henkilökunnan tehtävistä, kasarmielämästä, päiväpalveluksesta, arestilaisista, päivystys- ja vartiopalveluksesta ja monesta muusta on jäänyt ja jää myös vastaisuudessa hyvin elävästi kaikkien puolustusvoimissamme varusmiespalveluksensa suorittaneiden miesten mieliin. Tämä alahan on juuri se, miltä »vanhat» ja jo reserviin siirtyneet »tosi vanhat» löytävät parhaat palansa nuorille miehille osoittamassaan kerskailussa ja peloittelussa. Moni saattaa sisäpalvelusta ajatellessaan ja muistellessaan pysähtyä pohtimaan, että mistähän tämä kaikki on saanut alkunsa ja millaista se on ollut vaatimuksiltaan joskus kauan sitten. Ryhtymättä tässä kirjoituksessa käsittelemään sisäpalveluksen syntyjä syviä, voimme lähteä tarkastelemaan sisäpalvelusta suomalaisissa tarkka-ampujapataljoonissa. Nehän ovat läheisessä yhteydessä nykypäivien puolustusvoimiimme kuuluessaan niiden kanssa samaan sotalaitosjärjestelmään. Tarkka-ampujapataljoonathan olivat ensimmäiset joukkomme yleiseen asevelvollisuuteen perustuvassa armeijasamme. Tarkka-ampujiemme sisäpalvelusta kutsuttiin kuitenkin kotipalvelukseksi ja heidän noudattamansa kotipalvelusohjelasääntö oli alun perin venäläinen, erikseen suomalaisia varten sovellettu kirjanen. Lukijoita kiinnostanee tietää, miten vanhimmat elossa olevat sotilaamme tarkka-ampujat, nuo »sotaopin harjoittajat aivan ankarat» suorittivat sisäpalvelustaan. Näihin todellisiin veteraaneihin olemme me kaikki nuorempien polvien sotilaat kohdistaneet kunnioituksemme erityisesti silloin kun he yhä harvenevin rivein ovat kokoontuneet viettämään yhteisten suurten muistojensa päiviä.

TARKKA-AMPUJAPATALJOONISTA

Tarkastelkaamme aluksi, millaisissa maamme historiallisissa vaiheissa tarkka-ampujapataljoonamme syntyivät. Suomen sodan päättyminen 1809 liitti maamme Venäjän keisarikuntaan ja tällöin hajoitettiin Suomen vanha, ruotujakolaitokseen perustuva sotaväki. 1812 Venäjän keisari hyväksyi Suomen sotaväen uudelleen perustamisen värvätyllä pohjalla. Venäjän oma armeija oli näihin aikoihin vanhalla väenottoon perustuvalla kannalla. Ranskan—Saksan sota 1870—71 kiirehti kuitenkin Venäjää toteuttamaan yleisen asevelvollisuuden, mikä astui voimaan 1874. Tämä tapahtuma aiheutti Suomessa pelkoa venäläisen asevelvollisuuden ulottamisesta myös omaan maahamme. Olihan Venäjänmaan sotaministeri jo esittänyt jyrkän vaatimuksen viiden vuoden palvelusaikaa edellyttävän oman asevelvollisuuslakinsa voimaan saattamisesta myös Suomessa. Säädyt ryhtyivät valtiopäivillä 1877—78 käsittelemään hallituksen esitystä kotaisen asevelvollisuuslain aikaan saamisesta. Valtiopäivät hyväksyivät lakiehdotuksen pitkällisten käsit-

telyjensä jälkeen siten, että muodostetaan kaartin lisäksi 8 tarkka-ampujapataljoonaa asevelvollisella pohjalla. Palvelusaika tuli olemaan kolme vuotta, mutta mm sivistystason perusteella voitiin sitä lyhentää. Miehet valittiin palvelukseen arvannostolla, johon jokaisen 21 vuotta täyttäneen miehen piti osallistua. Arvannostossa »epäonnistuneet» siirrettiin reserviin tai nostoväkeen. Reserviin kuuluville annettiin koulutusta reservikomppanioissa kolmen vuoden aikana kuukausi kerrallaan. Venäjän—Turkin sota 1877—78, johon myös Suomen Kaarti osallistui, helpotti tämän lain hyväksymistä, mikä tapahtui keisari Aleksanteri II:n nimissä 18. 2. 1878. Senaatti julkaisi lain 27. 12. 1878 ja järjestelmä astui voimaan vuoden 1881 alussa. Se oli voimassa parisensymmentä vuotta, ts. sotaväkemme hajoittamiseen sortovuosina.

Näin saivat alkunsa Uudenmaan, Turun, Vaasan, Oulun, Kuopion, Mikkelin, Hämeenlinnan ja Viipurin tarkka-ampujapataljoonat numerojärjestyksessä mainittuna sekä 32 reservikomppaniaa. Nimitys tarkka-ampupataljoona ei ollut uusi, vaan se oli ollut käytössä Suomessa jo vuodesta 1827 alkaen. Mainittujen joukkojen, Suomen kaartin sekä 1889 perustetun Suomen Rakuunarykmentin ts. maamme koko sotavoimien ylimpänä päällikkönä oli kenraalikuvernööri. Suomalaisilla joukoilla oli kuitenkin oma yhteinen komentajansa ja heistä ensimmäinen oli kenraali Ramsay.

KOMPPANIODEN JA KOMENNUSKUNTIEN KOKOONPANOSTA

Rauhan aikana jaettiin komppaniat neljään plutoonaan ja jokainen plutoona kahteen osastoon. Sodan aikana plutoonat jaettiin taas neljään osastoon. Plutoona vastasi nykyistä joukkuetta ja osasto ryhmää. Komppanioiden erikoishenkilöstöä olivat kirjuri, taloudenhoitaja, keittäjä, leipojat, ajuri, tarhuri ja signalistit. Pataljoonan aseeton alipäällistö ja miehistö muodostivat aseettoman komennuskunnan, jonka päällikkönä oli majoitusmestari komppanian päällikön oikeuksin ja velvollisuuksin. Aseettomia olivat kirjurit, välskärät, lasarettipalvelijat, käsityöläiset ja kuormaston henkilöstö. Pataljoonan musikkikomennuskunnan johtajana oli pataljoonan adjutantti komppanian päällikön virkaa vastaavassa asemassa.

Henkinen kuri kaikissa alijohtajissa — eräs menestyksellisen sodankäynnin ensimmäisiä ehtoja — oli Mannerheimin ehdottomia vaatimuksia. Ylipäällikön tahdon mukainen toiminta, eikä kenenkään muun, olipa se sitten perusteltavissa millä näkökohdilla tahansa, on johdetun sodan tärkein laki. Se on sitä, jota me tarkoitamme termillä henkinen kuri.

E. Heinrichs.

ALIPÄÄLLYSTÖN JA MIEHISTÖN YLEISISTÄ VEVOLLISUUKSISTA

»Niin hyvin sotamiehen kuin jokaisen muunkin sotilaan vevollisuus on palvella Keisaria ja isänmaata ja niitä varjella ulkonaisista ja sisäisistä vihollisista. Jokaisen sotilaan tulee olla jumalinen, Keisarille ja Isänmaalle vilpittömästi uskollinen, rehellinen; vastaan sanomatta hänen on totteleminen päällikkökuntansa käskyjä, taistelussa olla miehuullinen, kärsivällinen usein sattuvissa, välttämättömissä vastuuksissa; valansa, johon kaikki tämä perustuu, tulee sotilaan pitää pyhänä ja olla koskaan sitä vastaan rikkomatta.» Tämä oli tarkka-ampujiemme ohjesäännön määrittämä henkinen perusta asepalveluksensa tarkoituseristä. Ohjesääntö korostaa edelleen, että »jokaisen sotilaan pitää muistaman, että ei ainoastaan häntä itseä, vaan myös että sotajoukkoa, jonka virkapuvussa hän on, arvostellaan sen mukaan, miten hän päällikköinsä silmäin alla olemattakin itseänsä käyttää.» Korpraalin arvoa vastasi jefreitterin arvo. Aseettomien sotilaspalvelijoiden tehtäviin kuului palvella upseereita henkilökohtaisesti. Tämäkään ei riittänyt, vaan heidän tehtävänään oli myös upseeriperheiden »passaaminen». Osaston päällikkönä oli nuorempi aliupseeri tai jefreitteri. Platoonan aliupseereina olivat vanhemmat aliupseerit. Komppanian vääpelin piti hallinnollisten vevollisuuksiensa lisäksi olla läsnä miehistön harjoituksissa ja ruokailussa. Komppanian sisäpalveluksen tarkastaminen kuului nuoremmille upseereille päällikkönsä velvoittamassa laajuudessa. Komppanian päällikön vevollisuuksissa korostettiin erityisesti kaikkien mahdollisten vahvuuksien tietämistä jokaisena päivänä. Hänen oli tarkastettava majoitustilat päivittäin.

KASARMIJÄRJESTYKSESTÄ

Aseettomat ja vapaaehtoiset majoitettiin erilleen muista. Jos kasarmeissa oli tilaa, voitiin niihin majoittaa myös niiden sotamiesten perheet, jotka olivat saaneet luvan mennä palvelusaikanaan naimisiin. Miehistö nukkui joko sängyissä tai lavereilla. Sängyt eivät yleensä olleet parivuoteita. Jokaiselle miehelle kuului lukittava arkku ja aliupseerilla oli oikeus pitää myös pieniä piironkeja, koska he olivat majoitettuja väliseinän taakse miehistöstä erilleen. Miehistön siviilivarusteet säilytettiin sänkyjen alla pidettävissä arkuissa. »Kielletään pitämästä kaksinaista pohjaa säilyttääkseen jotakin pohjien välissä» osoittaa jo silloista pyrkimystä luvattomien »varastojen» muodostamisesta vuoteisiin. Kiväärit sijoitettiin tupaan joko telineisiin tai pyramiideihin. Rensselit eli reput asetettiin kokoon joko kivääritelineiden päälle tai erityisille telineille. Tupien lämpötila ei saanut laskea alle +16° C eikä nousta yli +17,5° C Nykyisin vastaavat lämpötilat ovat +14 C ja lämmityskautena korkeintaan +18° C. Lauantai-iltapäivisin tapahtui kattojen, seinien ja uunien tomuttaminen, vuodevaatteiden tuuletamisen ulkona ja lattioiden peseminen.

PÄIVÄPALVELUKSESTA

Yleinen ajanjako päivittäin määrättiin ohjesäännössä seuraavasti: »Miehistö pitää herätettämän kahta tuntia ennen aamutoimien alkamista, ja ei myöhemmin

kuin kello 7 aamulla; tuntia sen jälkeen miehistö asetetaan aamutarkastukseen. Kello 12:n paikoilla päivällä miehistö syö päivällis-atrian; päivälliseltä nousee, miehistölle annetaan vähintäänkin 1½ tuntia lepoa. Kello 7 illalla nautitaan illallista; kello 8 3/4 tapahtuu asettuminen iltahuutoon». Aamutoimiin annettiin tunti aikaa. Siivoukseen osallistui jokainen mies ja erityiset tupapalvelijat oli myös määrätty. Aamutarkastukseen komppania järjestäytyi osastoin riviin. Tarkastuksen suorittivat osastojen johtajat. Tarkastuskohteina olivat vahvuudet sekä peseytymisen ja pukeutumisen kunnollisuus. Pistokokein voitiin tarkastaa myös jalkaterien puhtaus ja kynsien leikkaaminen. »Tarkastuksen loputtua käskää hän miehistön ottaa esille kiväärit, tai rensselit, tai hukarit, tai hihnat, tai ylimalkaan semmoiset kruunun kapineet, mitkä hän katsoo tarpeelliseksi tarkastaa. Tarkastusta varten käytettäköön aikaa korkeintaan puolen tunnin aika». Aamutarkastusta seurasi vääpelin käskynjako. »Äkseeraukseen» lähtöä varten komppania järjestäytyi 15 min. ennen sen alkamista käsketylle paikalle. Ruokailuja edelsi ruokarukous. »Ruokaa noutamaan menevät sotamiehet komppanian kattelille toinen toisensa perästä. Komppanianpäivystäjä katsoo, etteivät tunge tai lykkää toisiansa, ja ylimalkaan, ettei ruokasalissa atrioimisen aikana ole rähinää tai epäjärjestystä». Ruokapöydistä miehet saivat nousta yksitellen. Joutohetket annetaan miehistölle levoksi ja rappiolle joutuneitten kapineitten kuntoonlaittamiseksi. Sotamiehet voivat harjoittaa jotakin käsityötä taikka pitää leikkejä tai laulella, jos ei siitä tule epäjärjestystä tai muita haittoja». Vierailuajat alipäällystön ja miehistön luona kasarmeissa olivat klo 12—16 ja sunnuntaisin klo 12—19. Komppanian päälliköllä oli oikeus myöntää vain 1 vrk:n loma. Pataljoonan komentajan lomien myöntämisoikeudesta oli säädetty erikseen asevevollisuuslaissa. Iltalomilla piti esiintyä »näyttämyspuvussa» tai tavallisessa puvussa ja miehistöllä piti aina olla »kuve-ase». Iltahuudon aluksi pidettiin nimihuuto. »Iltahuudon loputtua yksi aliupseereista tai sotamiehistä platoonan aliupseerin määräyksen mukaan lukee korkealla äänellä »Isä meidän»; jos tilavuus myöten antaa, vetäytyvät platoonat, huudon loputtua, kokoon pitääkseen yhteiset rukoukset». Tämän jälkeen luettiin seuraavan päivän palvelusohjelma. Iltasoitto kajahti kasarmeissa klo 21.

ARESTIRANGAISTUKSISTA

Arestilajeina pidettiin myös jo tällöin yksinkertaista ja kovennettua arestia. »Jos arestilaisen on kärsiminen kovennettua arestia (pimeässä kopissa) niin ikkunat hyvin tukitaan; joll'ei taas ole semmoisia, vaan valo lasketaan sisään oven yläpuolella olevasta lävestä, niin vahdinpäällikkö oven lukittuansa, tukkii läven luukulla, joka myöskin lukitaan». Lääkäri suoritti kaikkien arestilaisten tarkastuksen kerran viikossa. Arestilaisilta otettiin pois pääpiirtein samat välineet kuin vielä nytkin. Ohjesäännön liitteen esimerkiksi »saapui palvelustoimiin juovuksissa, varkaus, vääpelle palveluksessa tehtyyn kysymykseen ei vastannut tarpeellisella kunnioituksella, vei muuton huolettomasti» osoittanevat silloisia ehkäpä yleisiä rangaitussyytä.

TERVEYDENHOIDOSTA

Tarkka-ampujille korostettiin erityisesti, etteivät he saa salata sairauksiaan. Ryhmän johtajan velvollisuutena oli joka päivä kysyä miesten terveydentilaa ja pitää silmällä mahdollisia sairauksiin viittaavia muutoksia ulkonäössä. Platoonan aliupseerin oli kerran viikossa tarkastettava, oliko kenessäkään miehesä »ruumiinrohtumia tahi nilkkahaavoja». Pataljoonan lääkäri piti aina alokkaiden saapumistarkastuksen ja tarkasti kaikki miehet vähintään kerran kuukaudessa. Pisin vapautusaika voimistelusta ja rintamapalveluksesta voitiin määrätä 7 vrk:ksi ja täydellistä lepoa korkeintaan 4 vrk.

PÄIVYSTYS- JA VARTIOPALVELUKSESTA

Pataljoonan päivystyspalvelukseen osallistuneita henkilöitä olivat pataljoonan päivystäjä (upseeri), päivystävä vääpeli, vastaanottohuoneen päivystäjä, päivystävä välskäri, päivystävä lasarettipalvelija, keittiöiden ja leipomotupien päivystäjä, päivystävät kirjuri ja signalisti. Komppanioiden päivystäjät olivat pataljoonan päivystäjän ja päivystävän vääpelin alaiset. Heidän tehtäviinsä kuului järjestyksen ja siisteyden sekä järjestäytymisten valvominen, muonan punnitseminen ja muonatilustusten tarkastaminen, lomalaisten tarkastaminen, vieraskirjan pitäminen ja arestilaisten lähettäminen. »Hän ei saa panna pois hihnojansa, riisua itseänsä, päästää virkatakkia napista tahi panna maata». Erityisiä porttilähettejä asetettiin porteille ja rappujen luo. Heidän tehtäviinsä kuului palauttaa vajavaisesti puettut tai päihtyneinä olevat sotamiehet kasarmiin, yön aikana estää asiattomat poistumasta kasarmeista ja tarkastaa kaikki kantamukset, mitkä kasarmeista vietiin. Kasarmialueella ja sen lähiympäristössä valvoi yleistä järjestystä partio vahvuudeltaan 1 ryhmänjohtaja ja kaksi miestä. Pataljoonan vartiopäällikkö oli suoraan pataljoonan päivystäjän alainen ja hänen tehtävänsä eivät ole vielä nykyaikanaan sanottavammin muuttuneet.

SOTAKURISTA JA TERVEHTIMISESTÄ

»Sotakuri velvoittaa jokaista sotilasta tarkasti noudattamaan sotilasarvon kunnioitusta, s.t.s. että niin hyvin palveluksessa kuin myös palveluksen ulkopuolella osoitetaan ei ainoastaan omalle esimiehelle, mutta myös jokaiselle, joka on arvossa ylempi kuin joku itse, tarpeellista kunnioitusta». Kun esimies suullisesti tervehti alipäällystä ja miehistöä, niin he vastasivat venäjäksi »Jumal' antakoon Herra . . . » ja lisäsivät siihen hänen arvonsa. Esimiehen kiittäessä vastattiin »Ahkeruus on ilomme, Herra . . . », vastaan ottaessa jonkin »armon» tai palkinnon joukko vastasi »Kiitämme nöyrimmästi, Herra . . . » ja jättäessään hyvästit esimiehille vastattiin »Jumalan haltuun Herra . . . ». Kunniantekotapoina tunnettiin rintamakunnia, kunnianteko liikkeellä oltaessa ja katseella seuraaminen. »Sotilas ei milloinkaan saa nostaa päähinnettänsä siten tervehtiäksensä olkoompä ketä tahansa». Erityinen osa kunniantekomääräyksistä kohdistui keisarihuoneeseen. »Lipuille, standaareille ja muistopatsaille, jotka ovat nostetut Hallitsijan kunniaksi tahi sotaurotöiden muistoksi, niin myös kun joukot kulkivat linnojen ohitse joissa Heidän Majesteettinsa tahi Keisarilliset Korkeutensa, Perintöruhtinas Puolisoinen oleskelevat, tehdään kunniaa».

Majuri H. Huttunen:

Ilomantsin nimi kiertää maailmalla

Tunnetussa amerikkalaisessa sotatieteellisessä aikakauslehdessä Military Review on viime huhtikuun numerossa huomattavalla tavalla vedetty esiin Kuhmon ja Ilomantsin erämaataistelut viime sotiemme ajoilta. Kirjoittaja, USA:n Sotakorkeakoulun everstiluutnantti Raymond L. V. Pearson esittelee siinä laajahkossa kirjoituksessa, jota on valaistu 7 karttapiirroksella, sota-toimia arktisilla metsäalueilla (taiga). Nekin on hänen mielestään otettava lukuun mahdollisina tulevaisuuden sotänäyttämöinä amerikkalaisille joukoille.

Aluksi hän kiinnittää huomiota näitten alueitten laajuuteen. Ne levittäytyvät tundra-alueen eteläpuolella 1000—2000 km levyisenä vyöhykkeenä ja peittävät suuria osia Alaskaa, Kanadaa, Norjaa, Ruotsia, Suomea ja Neuvostoliittoa. Tämä vyöhyke ulottuu poikki Pohjois-Amerikan lähes 7000 km sekä Euroopan ja Aasian n. 9000 km pituisena. Se peittää n. 60 % Kanadan ja 40 % Neuvostoliiton pinta-alasta.

Siitä, millä tavalla näillä alueilla on sotaa käytävä, esitetään esimerkkinä kaksi operatiota, joista toinen on suoritettu talvi-, toinen kesäolosuhteissa, nimittäin juuri yllä mainitut Kuhmon taistelut Talvisodassa ja Ilomantsin taistelut kesällä 1944. Valintansa perusteluksi kirjoittaja toteaa, että kummassakin tapauksessa venäläiset aluksi olivat hyökkäävänä puolena. Heillä oli lukumääräinen ylivoima ja mekanisoidut varusteet, mikä pakotti heidät etenemään pitkin käytettävissä olevia teitä. Kummallakin kerralla lukumääräisesti ja mekaanisilta varusteiltaan vähäisemmät suomalaiset joukot saarsivat heidät ja tuhosivat tai saattoivat tuhon partaalle vihollisuuksien päättyessä.

YHTEENVETO

Kirjan »Otteita v. 1877 Armollisesti vahvistetusta Ohjesäännöstä Kotipalveluksessa Jalkaväessä, sovitettuna suomalaisiin tarkka-ampujapataljoonin» lähempi tarkastelu ja sen vertailu nykyiseen sisäpalveluohjesääntöömme (SO 1956) osoittaa, että tavat ja muodot ovat pääpiirteissään säilyneet samanlaisina asevelvollisen armeijamme alusta nykypäiviin asti. Siten ovat perinteet säilyneet polvesta polveen miltei muuttumattomina. SO:öön sisältymättöminä on ikäluokasta toiseen siirtyvillä suullisilla perimätiedoilla myös aina ollut tärkeä sijansa ensimmäisistä asevelvollisistamme lähtien. Kotoiset sisäpalveluksen alaan kuuluvat tapamme ja muotomme ovat monessa suhteessa yksinkertaiset ja vaatimattomat verrattuina esim. jonkin suurvallan vastaaviin perinteisiin. Ne ovat niissä yleensä meikäläisiä huomattavasti vanhempia ja sisältävät meikäläisiä suorastaan oudoksuttavia »temppeiluja». Suomen mies on esiintymisessään sotilaana ja muotojen palvelemisessa ollut vaatimatonta, mutta sitä kovempi ja peräänantamattomampi hän on aina ollut taistellessaan sodan päivinä isänmaansa puolesta.

Rukajärven miehet ja maanpuolustus

Heinäkuussa tuli kuluneeksi 16 vuotta siitä, kun 14. D, joka oli muodostettu pääasiassa Pohjois-Karjalan, Pohjois-Savon ja Kainuun miehistä, aloitti vaiherikkaan, yli 3 vuotta kestäneiden taistelujen sarjan.

Yhtenä renkaana armeijamme murtumattomassa ketjussa taisteli 14. D kaukana rajan takana suojaten maataamme vierasta valtaa vastaan.

Muistamme vielä hyvin nuo tapahtumat, siksi erikoisen ja merkittävän osan ne muodostavat — talvisodan ohella — elämässämme.

Muutamia tärkeimpiä tapahtumia mainitakseni muistamme hyökkäysvaiheesta Kolvasjärven ja Tuulivaaran taistelut, vanhan karjalaiskylän Repolan val-

Ensin käsitellään Kuhmon taisteluita. Meikäläistä lukijaa hämmästyttää kirjoittajan tarkat ja oikeat tiedot joukoista, paikannimistä ja taistelutoimien eri vaiheista jopa monista yksityiskohdistakin. Kuulostaa ikäänkuin silminnäköisen kuvaukselta: »Alue oli melkein asumaton ja ainoat aukeat olivat pienet raivaukset suomalaisten mökkien ympärillä. Pehmeä, kuiva lumi peitti maan keskimäärin 60—90 sm vahvuudelta . . .»

Sotatoimien kuvaus on pohjana niille taktillisille opeuksille, joita saadaan maaston ja ilmaston hyväksi käyttämisestä, hiihtopartioitten toiminnasta, joukkojen organisatiosta, käytöstä, ryhmityksestä ym.

Laajempi osa on varattu kesäoperatioille. Alkutilanne, kuten joukkojen vahvuudet ja ryhmitys molemmiin puolin, aseistus, varusteet, maasto ja tiestö kuvataan ensin myös täysin oikein. Sitten »odottaessaan vahvistuksia, joitten oli määrä saapua 27. 6. kenraali Raappana laati suunnitelman pysäyttääkseen ja tuhotakseen nämä venäläiset joukot.»

Monivaiheinen, mestarillisesti johdettu ja suoritettu operatio esitetään sitten varsin tarkoin, päivästä päivään, tavoitteet ja saavutukset pataljoonan tarkkuudella. Erityisesti korostetaan, miten venäläisten eristäminen kävi mahdolliseksi suomalaisten suorittamalla liikkeet tiestön ulkopuolella ja tuhoamalla vastustajansa paloittain.

Esityksen lopussa eritellään varsin nasevasti ne tekijät, jotka johtivat toisaalta suomalaisten menestykseen ja toisaalta venäläisten vastoinkäymisiin mainituissa sotatoimissa. Näitä kuvaavat luvut: »Miten metsätaistelua käydään», »Venäläiset olivat valmistumattomia», »Suomalaisten menestyksen salaisuus» jne.

Suomalaiselle lukijalle, joka tuntee näitten taistelujen kulun ja meikäläisten mottitaktiikan, kirjoitus ei varsinaisesti tuo uutta, mutta monen korpisoturin sisässä tuntuu mukavalta, että suuren maailman eräissä arvokkaimmassa sotilaslehdessä heidänkin tekonsa on joutunut valokeilaan. Tuhannet taktiikan opettajat ja opiskelijat maapallon eri kulmilla tavailevat outoja nimiä Kuhmo, Kiekinkoski, Ilomantsi, Longonvaara, Ilaja, Louenjärvi ym. samaan tapaan kuin me luemme jostain El Alameinista tai Dunquerquesta — — —.

taamisen, Virran taistelut, Omelian saarrostustaistelun, Kuutamolahden kylän valtaamisen Porojärven suunnalla, missä myös oli 14 D:n joukkoja, etenemisen Tsirkka-Kemijoelle, Ontrosenvaaran valtaamiseen johtaneet taistelut, etenemisen Pismajoelle, sitkeät, mutta voitokkaiksi kääntyneet taistelut Rukavaaran ja saman tien Rukajärven kylän omistamisesta sekä Ontajärven suunnan taistelut. Mainittava on myös sivustojen varmistukseen osallistuneiden joukkojen ponnistelut erämaissa ja rohkeasti koukkauksiin suunnattujen niin taistelu- kuin huoltojoukkojenkin sitkeät ponnistelut tiettömässä, vaikeakulkuisessa maastossa jne.

Ajoittain vaiherikkaaseen asemasotavaiheeseen kuului jatkuva partiotoiminta, sivustojen varmistus korpilinnakkeineen, selustan varmistus, kaukopartiointi, sissiretket kauas vihollisen selustaan sekä asemasotavaiheen rintamataistelut, joista raivokkaimpia olivat 3-päiväinen menestyksellinen taistelu »Pallo» tukikohdasta juhannuksena 1943 ja sillanpääaseman taistelut Tsirkka-Kemijoella ja Ontrosenvaarassa vastahyökkäyksineen 4.—10. 8. 44.

Itsestään selvää oli maineikkaan ja suurta tunnustusta saaneen johtomme ansio sotatoimien onnistumisessa.

Ilomantsin mottitaistelu, johon osallistui myös 14. D:n joukkoja, suoritettiin niinikään taitavan kenraalimme johdolla. Voidaan sanoa, että »hävitty» sotamme päättyi Ilomantsin voitokkaaseen taisteluun. Ilomantsi oli ikäänkuin moukarin isku, joka sinetöi aikakirjoihin sen totuuden, että Suomi saavutti v. 1944 torjuntavoiton ylivoimaisesta vastustajastaan. Olisi ollut täysi syy pitää päät pystyssä.

En kuvaa tarkemmin sodanaikaisia tapahtumia. Tiedämme, että niin johtoportaat, joukot kuin huoltoaitoksetkin olivat tehtäviensä tasalla, mutta ne, joiden osaksi tuli antaa henkensä, antoivat suurimman uhrin isänmaalle. Näitä miehiä me tahdomme aina muistaa ja kunnioittaa.

Emme saa unohtaa myöskään kovaosaisten aseveljiemme joukkoa, invalideja, emmekä heidän ja sankarivainajien omaisia, jotka ovat tuen tarpeessa. Sotainvalidien Veljesliitto edustaa niitä miehiä, joiden panos isänmaan puolesta merkitsee heille suurempaa uhria kuin muille aseveljille.

Sodan jälkeen me olimme kymmenkunta vuotta enemmän tai vähemmän hiljaisuuden verhossa, kunnes Rukajärven suunnan miehet repivät verhon rikki. Perustettiin Rukajärven suunnan muistoristi, jonka syntysanoissa kenraali Raappana mm. korosti auttavan käden ojentamista tuen tarpeessa oleville kaatuneitten omaisille. Herätys oli suoritettu. Alkoi kansanliike. Muistoristi muistoristin jälkeen näki päivänvalon ja varoja alkoi kerääntyä. Perustettiin yhteiselimeksi Jatkosodan muistoristivaltuuskunta, puheenjohtajana jalkaväenkenraali E. Heinrichs. Sotainvalidien Veljesliitto on saanut tämän toiminnan tulok-

RAJAMIESTEN TYÖSARALTA

Rajavartiolaitoksen 40-vuotistoimikauteen sisältyy sanomattoman paljon tapahtumia. Vanhat rajamiehet, nuo kokeneet uurastajat, muistavat paljon hauskoja ja kokemusrikkaita asioita rajatoiminnan eri aloilta, varsinaiselta työkentältään.

Oli saapunut takatalvi keväällä -41. Lunta oli sata-nut n. 20 sm. Rajamiehet A ja B kävelivät hiljaisina rajan läheisyydessä. Vain ketut ja jänikset olivat ylittelleet rajan, mutta niiden oikeutta eivät edes kansainväliset sopimukset kiellä. Rajamiehen tehtäviin kuuluu mm. tähystyksen suoritus sitä varten rakennetusta tähystystornista. Torni sijaitsee alueella, jonne kenelläkään siviili-ihmisellä ei ilman erikoista lupaa ollut pääsyä. Samoin tiesivät tähystäjät, että he olivat ainoat partiomiehet tänä sunnuntai-

sena jo nyt huomattavasti varoja käytettäväksi kova-osaisten aseveljiemme hyväksi.

»Muistoristi on tunnus, jonka tarkoituksena on liittää yhteen sodan eri tehtävissä mukana olleet samoin sitein, mitkä joukoissa vallitsivat sodan koettelemuksissa ja vaaran hetkellä. Sen tehtävänä on yhteenkuuluvaisuuden tunteen syventäminen eri kansankerrosten välille isänmaamme onneksi ja menestykseksi ja tarkoituksena on muistuttaa meitä velvollisuksistamme ja aikoinaan antamastamme valasta, saada meidät mukaan maanpuolustustahdon levittämiseen ja varmistamiseen ainakin itse kunkin omassa lähiympäristössä, kodissa, koulussa ja työn ääressä, muistaen ennen kaikkea varttuvan nuorison kasvatamisen.

Nyt kun valtiovalta on selvästi osoittanut kiinnostusta puolustuslaitosta kohtaan, voitane odottaa myös maanpuolustuksen peruspuutteiden korjaamista ja toivottavasti jo lähivuosina.

Tärkeätä on kuitenkin myös henkinen perusta. Kansamme olisi uudelleen löydettävä se yksimielinen puolustustahto, joka sitä elähdytti joutuessamme v. 1939 taisteluun ihmisen kalleimman arvon, vapauden puolesta. Maanpuolustusaate on jokaisen kansalaisen omaksuttavissa yli puoluerajojen.

Maamme väestö on varmaan valtaosaltaan hiljaisessa mielessään maanpuolustustahtoista, mutta se vaikuttaa usein nukahtaneelta. Meidän pitäisi pystyä kohottamaan maanpuolustuskysymys jokapäiväisten taloudellisten ja poliittisten kiistojen yläpuolelle suureksi, kaikille yhteiseksi kysymykseksi lunastaen siten velkamme sodissa kaikkensa antaneille.

Lienee paikallaan lopuksi marsalkkamme muistelmateoksen viimeinen lause: »Jos pysymme uskollisina itsellemme ja kaikissa kohtalon vaiheissa yksimielisesti ja järkkymättä pidämme kiinni niistä arvoista, jotka tähän päivään asti ovat olleet Suomen vapauden perustuksena, — isiltä peritystä uskosta, isänmaanrakkaudesta, päättäväisestä ja uhrivalmiista puolustustahdosta —, niin Suomen kansa voi lujasti luottavaisena katsoa tulevaisuuteen.»

aamuna. Tornilta oli rajalle matkaa n. 250 m. Aikansa tähysteltyään havaitsi A liikettä tornia ympäröivästä tiheästä pensasmaisesta metsästä erään katajapensaakaan takana. Osoitettuaan havaintonsa myöskin B:lle, todettiin yhteisvoimin ja varmuudella kahden ketun seurustelevan keskenään. Oletamus tuntui luonnolliselta, siltä paikkakunnalla oli kettuja sangen runsaasti. Koska lumi puiden oksilla varmasti olisi toiminnut äänenvaimentajana, oli kiusaus suuri vetää liipainta, sillä ketut olivat valmiiksi tähtäimellä. Kului jännittäviä hetkiä laukaista vai eikö? Kuitenkin pojat odottelivat kettujen siirtymistä vähän aukeammalle paikalle. Mutta mitä! A:n silmä alkaakin erottaa vihreää ja ruskeaa väriä. Ja pian B:kin huomaa aivan selvästi vihreäpäälyksisen koppalakin, ihmiskasvot, ruskean puseron. Mutta riittävä selvästi he totesivat, että naapurit syystä tai toisesta olivat tulleet rajan yli aina tornin juurelle saakka. Tämä tällainen ei siihen aikaan ollut mikään mahdottomuus. Seurasi henkeä salpaavia hetkiä, pojilla oli vuoroin kuuma ja vuoroin kylmä. Mitä tehdä. Ratkaisu oli seuraava: B jää torniin ja tähtää koko ajan vihreän koppalakin vaiheille sekä laukaisee samassa, jos sieltä ojnennetaan asetta, tai muuten osoitetaan pahoja aikeita alas laskeutuvaa A:ta kohtaan. Kesti kiuhattavaa jäykkyyden ennen kuin A pääsi alas, ja juoksi päinvastaiselle puolelle tornia. — — — Älä ammu — — älä ammu, kuului vihdoon valtava kiljaisu. A, joka käyttäen kaikkia oppimiaan yksityisen miehen etenemistapoja hyväkseen, oli edennyt k.o. katajapensaakaan taakse ja totesi vain pienen liipaisinpuristuksen varassa eläneet ketut, sittemmin venäläiset rajamiehet, ennen kaikkea A:n ja B:n hyvin tuntemiksi läheisen kylän tyttölapsiksi. Mitä sitten tapahtui, se ei ole miehille kunniaksi naisten mailmassa, mutta ennen kuin B vapisevin polvin kivääri varmistettuna, oli laskeutunut alas tornista, oli tyttöjen haaveiltu halaamiskohtaus muuttunut tyttöjen osalta itkuksi. A, joka oli vanhempi, tiedusteli, olivatko neitokset käyneet rajalla, vai olivatko he tulleet suoraan kylästä tornille. Ilmeni, että he olivat tulleet suoraan tornille tarkoituksena tavata rajajääkärit A ja B. Tässä he onnistuivatkin, mutta vastaanotossa olisi ollut toivomisen varaa. Seurasi »virallinen». Olette kiinniotetut, ja seurue lähti suorinta tietä vartiolle. A kulki edellä, sitten pidätetyt ja viimeisenä, tavallaan jälkipään valvojana B selässään noin metrin pituinen ruskea nahkakotelo, jossa oli erikoisrakentinen kookas tähystysputki. Tässä kokoonpanossa ja muodossa kulkue matkasi polkua, joka vei aivan rajan läheisyyteen ja kuin tilauksesta seisojaksi rajalla kaksi venäläistä sotilasta.

Neitokset joutuivat tavanmukaisesti kuulusteluihin, mutta vapautettiin pian koteihinsa. B lähti lomalle ja asia katsottiin vähäpätöiseksi. A ja B pitivät visusti omina tietoinaan jännittävät hetkensä tornissa.

Ennen kuin B:n loma oli puolessa, sai hän kutsun palata heti yksikkönsä. Venäläiset vaativat selvitystä asiassa, joka koski erään metsästysseurueen, kaksi

WIIPURIN RYKMENTTI

ns. Vanhan Vihan päivistä Ison Vihan päiviin

Viipurin linnan ja linnoituksen perustaminen Ruotsin marskin ja valtionhoitaja Tyrgils Knuutinpojan toimesta Suomenveden pohjaan Viipurinlahdessa v. 1293 antoi sysäyksen Karjalan myöhemmälle kehitykselle, sillä perustetun linnan turviin syntyi kaupunki, laajentuen myöhemmin linnalääniksi, joka käsitti silloisen Ruotsin Itä-Suomen. Karjalan lisäksi linnalääniin kuului mm. Savo v:een 1534. Viipurin linnalääni oli olemassa Kustaa II Aadolfin toimeenpanemaan lääninhallinnon uudistukseen saakka. Tämän jälkeen muodostettiin Viipurin lääni, joka käsitti Karjalan kannaksen, Raja- ja Etelä-Karjalan, osia Savosta ja pienen osan Hämettä.

Varhaisempina vuosina asui Suomenlahden molemmin puolin vapaita ja sotaisia suomalaisheimoja. Käytiin jatkuvia kahakoita eri heimojen välillä tai kiisteltiin kalastus- ja metsästysalueista. Tätä seurasi ristiretkien aikakausi, jolloin ruotsalaiset ristiretkiarmeijat valtasivat Suomen sekä myöhemmin vv. 1562, 1625 ja 1645 Viron pohjoiset maakunnat, jolloin myös historiallisesti merkityksellinen Narva tuli liitettyksi Ruotsi-Suomen yhteyteen, säilyen tämä valtasema aina vuoteen 1710.

Näinä aikoina, jolloin suomalaiset heimot taistelivat elämästä ja kuolemasta, oli jokainen asekuntonen mies velvollinen puolustamaan maataan. Korkeiden vaarojen huipulle, melkein aina silloisten

naista ja kaksi miestä, joista jälkimmäisellä kettu selässä, rajaloukkauksesta. Tämä seurue oli ylittänyt valtakunnan rajan silloin ja silloin. Päivämäärä sopi tarkalleen edellä kerrottuun tapaukseen, samoin metsästysseurue, ts. A:n ja B:n paluumatka, sillä olihan B:llä kettua muistuttava nahkakotelo selässään ja kuuluihan seurueeseen myöskin kaksi naista.

Neitokset joutuivat uudelleen, tällä kertaa poliisin kuulusteltaviksi ja tällöin todettiin, että he olivat ennen tornille tuloa pyörähtäneet rajalla, sekä pari metriä rajan ylikin, tarkoituksenaan saada kokemusta ja kertomisen aihetta toisille, että he ovat käyneet ulkomailla. Tämän neitokset silloin alustavissa kuulusteluissa salasivat.

Rajamiesten menettelyssä oli moitteelle sijaa siinä, että he eivät tutkineet neitosten tulojälkiä tornille, vaan luottivat heidän sanoihinsa.

Asia tietenkin selvisi ja huvittavuutta lisäsi se, että mainitut A ja B joutuivat pyöveleiksi nuoreman tytön tuomiota täytäntöönpannaessa, se oli »todistettavasti suoritettu selkäsauna».

Tämäkin tapaus osoittaa, että yllätysrikasta ja harkintakykyä vaativaa on rajamiesten toiminta. Ennen kaikkea kunnioitus rajaa ja sen pyhyttä kohtaan on tehtävä tietäväksi koko rajaseudun väestölle ja mahdollisuuksien mukaan koko kansalle.

kulkuteiden, vesistöjen, varsille rakennettiin linnoja maan puolustuksen tueksi. Alsnön asetuksella v. 1279 määrättiin, että kaikki ne talonpojat, jotka sitoutuivat ratsain ja täysissä varusteissa palvelemaan kuningasta, saivat tilansa verovapaiksi. Näitä tiloja kutsuttiin rälssitiloiksi. Monet tällaisten tilojen haltijoista nousivat sitä tietä aatelissäätöön.

Keski- ja uuden ajan vaihe oli käännekohta sotailatoksen alalla. Sveitsiläistä esimerkkiä seuraten ryhdyttiin kaikissa Euroopan maissa luomaan uutta jalkaväkeä. Tämä kehitys saattoi jalkaväen jälleen pääasellajiksi. Toinen tärkeä uudistus oli tuliaseitten käytäntöön otto, keihäiden ym. aikaisempien taisteluaseiden alkaessa väistyä pois käytännöstä.

Kolmantena merkittävänä ilmiönä mainittakoon aina aseissa olevien joukkojen muodostaminen, joita ylläpidettiin vakinaisilla veroilla. 1600-luvun alkupuoliskolla oli tavallista, että kymmenkunta asekuntoista miestä kohti otettiin yksi mies. Rälssitalonpojat asettivat kuitenkin 20 talonpoikaa kohti yhden sotamiehen. 1500-luvulla oli ns. linnaleiri sotaväen yleisin majoitus- ja elätystapa. Sotamiehet sijoitettiin asumaan valtakunnan linnoihin, kartanoihin, kaupunkkeihin, nimismiesten, pappien ja talonpoikien luokse, saaden näiltä ylöspidon. Tämä järjestelmä muodostui väestölle erittäin raskaaksi, johtaen myöhemmin Klaus Flemingin toimiessa maamme käskynhaltijana kuuluisaan Nuijasotaan.

Suomen miehet palvelivat emämaan sotajoukoissa, kunnes v. 1555 perustettiin ensimmäiset suomalaiset lippukunnat, niiden mukana karjalainen lippukunta Viipurin läänistä, päällikkönään Henrik von Mönstrenn, käsittäen 397 miestä. Tällöin lienee vakinaisen sotaväen vahvuus ollut n. 1000 miestä.

I. Stolbovan rauha v. 1617

Pohjois-Karjala kuului Pähkinäsaaren rauhasta v:sta 1323 vuoteen 1580 Venäjän valtakunnan yhteyteen. Varsinaisesti vasta Stolbovan rauhasta, joka tehtiin v. 1617, joutui Karjala Ruotsin vallan alaisuuteen. Tästä alkaen on Pohjois-Karjala uskollisesti jakanut ne kohtalot, jotka Jumala on suvainnut Suomelle antaa. Kun vihollinen hyökkäsi maahan — mikä tapahtui ennen hyvin usein — olivat Pohjois-Karjalan miehet yksimielisinä vihollista vastassa, vailla säännöllisen sotavoiman tukea, ilman virallista käskyä.

Stolbovan rauha oli myös lähtökohtana Suomen armeijan luomiselle, sillä jo seuraavana vuonna perustettiin ensimmäiset suomalaiset rykmentit, niiden mukana Karjalan Rykmentti, jonka komentajana oli Henrik Fleming. Rykmentin vahvuus oli korkeimmillaan 24. komppaniaa, ts. kolmen myöhemmin perustetun rykmentin määrä. Rykmentin täydennysalueena oli Itä-Suomi. Samaan aikaan perustettiin myös Suomen Rykmentti, täydennysalueenaan

Länsi-Suomi ja v. 1623 Pohjanmaan Rykmentti, täydennysalueenaan Pohjois-Suomi.

Rykmenttien perustamisaikoihin maassamme oli vain harvoja maanteiksi kutsuttavia teitä. Vesistöt olivat pääasiallisia kulkuväyliä. Kaupunkeja oli myös harvassa, Suomen Karjalassa ainoastaan Viipuri ja Käkisalmi.

Jo aikaisempina vuosina oli suomalaisia käytetty Itämeren maakuntien varusväen täydennykseksi. Niinpä Karjalan Rykmenttikin joutui lähtemään sinne, toimien varusväkenä Jaamassa, Ivangorodissa, Pähkinälinnassa, Riassa ja Kaprossa, osallistuen Riian piiritykseen v. 1621 sekä lukuisiin muihin taisteluihin Inkerin- ja Liivinmaalla. Harvaan asutuilla seuduilla, jollaisia Itämeren ympäristöt näinä aikoina olivat, armeijan leiriytyminen niin marsseilla kuin piirityksissäkin oli monimutkainen asia. Leiriytymisvälineet kuljetettiin mukana. Leirissä saatettiin usein viipyä kuukausimääriä ja silloin ne kaiken varalta linnoitettiin puolustuskuntoisiksi. Varsinaisen armeijan lisäksi näissä leireissä oli mukana sotilaiden vaimoja ja lapsia, irtolaisia, erilaisia kaupustelijoita ja käsityöläisiä, joten tällainen leiri käsitti lukuisan määrän erillisiä ruokakuntia. Leirissä, kuten linnamajoituksessakin, kulkutaudit olivat alituisena vitsauksena ja hoitotoimenpiteet silloisissa oloissa varsin puutteelliset.

V. 1626

— Länsi- ja Itä-Viipurin Rykmentti.

Keväällä v. 1626 aloitettiin tarmokkaat toimenpiteet Suomen sotavoiman jakamiseksi pienempiin kenttärykmentteihin, jonka jälkeen aikaisemmin perustetut rykmentit kotiutettiin tai sulautettiin uusiin rykmentteihin. Tällöin muodostettiin mm. Hannu Wrangelin Länsi-Wiipurin Rykmentti ja Jaakko Skotten ja Henning Grassin Itä-Wiipurin Rykmentti. Länsi-Wiipurin Rykmentti sai täydennysalueekseen Viipurin ympäristön. Rykmentin järjestely ja matkaan varustaminen toimitettiin Viipurissa yhdessä Kustaa Hornin Savon Rykmentin kanssa. Rykmentit jaettiin yleensä kahteen puolirykmenttiin, eli skvadrooneihin, mistä johtuen Itä-Wiipurin Rykmentin kohdalla esiintyy kahden komentajan nimi.

Jaakko Skottin skvadroona muodostettiin Jääsken ja Äyräpään kihlakuntien miehistöstä. Henning Grassin skvadroonan järjestely suoritettiin Helsingissä kesäkuun kuluessa.

Samaan aikaan kun Suomessa koottiin uusia kenttärykmenttejä, kiirehdiin Liivinmaalle sijoitettujen vanhojen rykmenttien kotiuttamista. Länsi-Suomeen menevä väki oli ohjattava Tallinnaan ja edelleen Suomenlahden yli kotimaahan. Talvella palaavien oli kierrettävä Inkerin kautta tai suoraan jäätä myöten. Uusien rykmenttien muodostaminen tuotti suuria vaikeuksia, antaen huonomman tuloksen kuin oli laskettu. Sen sijaan, että kolme kantarykmenttiä olisi ohjelman mukaan kehitetty yhdeksi kenttärykmentiksi, olikin saatu kokoon vain viisi käyttökelpoista kenttärykmenttiä. Sitä mukaa kun rykmenttien lukumäärä lisääntyi, päällystön ja miehistön siirrot entisistä rykmenteistä toisiin kävivät välttämättömiksi.

Rykmentin varusteisiin kuuluivat musketit, keihäät, bandolierit, musketöörihaarniskat, liput ja rum-

Viipurin linna

mut. Aluksi varustus oli vajavaista, mm. liput puuttuivat kokonaan, mitkä tuohon aikaan katsottiin välttämättömyysvarusteisiin kuuluviksi. Aseita alkoi myöhemmin olla riittävästi, mutta suojavarusteista ja varsinkin vaatteista oli edelleenkin puutetta. Lähtösatamien ympäristön talonpoikia oli jo kuukausimääriä rasitettu joukkojen huoltoon tarvittavien elintarvikkeiden pakko-otolla, sillä valtion varastot olivat miltei tyhjä. Kuljetusta varten käytettiin laivoja, joihin kuhunkin mahtui 200—250 miestä.

Länsi-Wiipurin Rykmentin saapuminen uuteen sijoituspaikkaan Riikaan tapahtui elokuun lopulla v. 1626. Samoihin aikoihin lienee Jaakko Skottin skvadroona Itä-Wiipurin Rykmentistä saapunut Inkeriin, sillä lähtö tapahtui 18—19. 8.

Vaasan läänin maaherra Vanberg antoi sodan uhkan alettua 7. 2. 1808 vetoomuksen, millä peruutettiin mm. miesten lomat. Julistus päättyi seuraavaan vetoomukseen:

„Me palvelemme yhtä Jumalata, joka meille hänen oppinsa on ilmoittanut. Tämän pyhän opin painavimmat käskyt ovat: että me täydellä uskalluksella pelkäämme händä, olemme kuuliaiset kuningaalle, ja rakastamme toinen toisemme. Luottakaamme sentähden Jumalan päälle: kokekaamme kaikella ahkeruudella auttaa meidän Kuningasta ja Isän maata, ja olkaamme yxi mielisit; niin Jumala on siunawa meidän edesottamisemme ja andawa sille menestyxen.“

Länsi-Wiipurin Rykmentin kokoonpano perustamisaikoihin oli seuraava:
Komppania, luutn. ja vänr. sekä täyd.alue

	Lähtö- vahv.	Kotiin jätetty	14—21. 10. 1626
Ev. Hannu Wrangel, Jaakim Weis- pfenning, Steen Juhani-poika, Kyminkartano	142	10	126
Evl. Henrik Burt, Juhani Wetberg, Lapvesi	150	16	141
Maj. Reinhold Wrangel, Juhani Ma- tinpoika, Kyminkartano	155	13	151
Kapt. Ditmar Möller, Bryniel Ollinp. Pekka Antinpoika, Ranta	149	5	140
Kapt. Willam Weier, Peter Jost, Ak- seli Paavalinp., Ranta	123	24	110
Kapt. Yrjänä Akselinp., Antti Juha- ninp., Eerikki Akselinp., Lapvesi	137	20	123
Kapt. Tönne Matinp., Ditlof Sivers, Matti Knap, Lapvesi	105	48	103
Kapt. Fredrik Wortman, Sipi Laurin- poika, Ranta	147	10	135
	1.108	146	1.029

Rykmentin upseeristo näyttää tämän mukaan olleen yhtä paljon suomalaista kuin balttilaista.

Tavalliselle rivimiehelle maksettiin kuukausipalkkana 2 tal. 20 äyriä.

Kun väenotto oli suoritettu ja joukkojen kotiuttaminen tapahtunut sekä Baltiasta saatu sinne jääneiden osastojen vahvuusilmoitukset, ryhdyttiin suorittamaan lopullista järjestelyä. Sen oli tietenkin tapahtuva kunkin entisen kantarykmentin täydennysalueen keskuksessa, jotta vanhan ja uuden miehistön sekä päällystön jakaminen uusiksi yksiköiksi, joilla olisi pienemät täydennysalueet, olisi käynyt pänsä. Tämän järjestelyn suoritustavasta ja tuloksista laati Aabraham Steeninpoika erittäin selvän yleiskatsauksen todennäköisesti heinä- ja elokuun vaihteessa, jolloin vain sotaväen loppukatselmuksot olivat pitämättä.

Puolan sota oli parhaillaan käynnissä. Tammikuussa 1626 taisteltiin Sapiehan paljon lukuisampien puolalaisten kanssa Wallhofin taistelu. Syksy 1626 oli poikkeuksellisen sateinen, vilja pyrki mätänemään pelloille ja heinät pilaantuivat, mikä kaikki teki sotaväen huollon yhä hankalammaksi. Lisäksi tiet vettyivät ja pehmenivät niin, että joukkojen marssit kävivät tavattoman raskaiksi ja kuljetukset maitse mahdottomiksi. Kun näissä olosuhteissa sotaväen hajoittaminen linnaleiriin olisi merkinnyt suurta helpotusta, täytyy Liivinmaan joukkojen ylipäällikkö Jaakko de la Gardien halulla aselevon tekoon olla vakava todellisuus pohja. Aselepo oli nimittäin sovittu ajaksi 1. 10.—21. 10.

Hyvissä ajoin ennen aselevon lopullista päättymistä kävi kuitenkin selville, että se olikin vain sota-juoni. Sen vuoksi Jaakko de la Gardie ryhtyi 25. 10. tienoilla keskittämään joukkoja uutta sotaretkää varten, jonka oli alettava heti 4. 11. jälkeen. Suurin osa sotaväestä oli sillä kertaa Riiassa tai sen lähistöllä. Riiassa oli mm. Länsi-Wiipurin Rykmentti sekä kaksi muuta rykmenttiä. Ev. Wrangel sai mukaansa puolet näistä rykmenteistä eli yhteensä 12 komppaniaa ja

Riikaan jäi toinen puoli. Näin muodostetun Wrangelin osaston marssi oli erittäin vaikea, sillä sateen liuotaman tien pinta oli jo hiukan jäänyt, mutta ei vielä kantanut, mistä syystä tykistön hevoset nääntyivät niin, että miesten oli vedettävä tykkejä. Länsi-Wiipurin Rykmentille oli nimittäin annettu mukaan kaksi 12-naulaista tykkiä, mitkä muodostuivat sietämättömäksi painolastiksi. Nämä tykit ja osa kuormastoa jätettiin Bebalgiin, sillä ne estivät vihollisen seuraamisen. Sesswegeniin lähtö tapahtui 12. 11., minne saavuttiin seuraavan päivän illalla, missä miehitetiin linnan edustalla olevat rakennukset, saaden tällä toimenpiteellään puolalaiset niin vakuuttuneeksi puolustuksen toivottomuudesta, että aamulla 14. 11. tekivät puolalaiset antautumissopimuksen.

Tilapäisesti armeija sai muonituksen siten, että etsittiin talonpoikien ikivanhan tavan mukaan tekeviä viljakuoppia ja jaettiin niiden sisältö sotamiehille.

Taistelua käytiin eri puolilla jatkuvasti, joihin sisältyi mm. Ewst-linjan valtaaminen ja Birzenin auttaminen. Birzenin avustusretkikuntaan laskettiin Länsi-Wiipurin Rykmentin miehiä kuuluneen 400, koko vahvuuden ollessa 4.230 miestä. Sekä jalka- että ratsuväen keskuudessa olivat taudit tehneet suuren osan miehistöä palveluskelvottomaksi, vaikkakaan kuolleisuus ei tällä kertaa noussut kovin suureksi. Tämä oli yhtenä syynä, että Hannu Wrangelin sallittiin tehdä aselepo 24. 12.—7. 1., eli juuri joulunpyhien ajaksi. Toimenpide oli tarpeellinen myös huoltosyistä, minkä lisäksi katsottiin välttämättömäksi kotiuttaa osa miehistöä talven ajaksi. Vastapuolen leirissä oli (Gonsiewski) levon tarve vähintään yhtä suuri, mistä syystä käytiin uusiin neuvotteluihin, joita johti evl. Henrik Horn ja ev. Mikolain Korff, mikä johti sopimukseen 9. 1. 1627, jonka mukaan Lietuan—Kuurinmaan—Liivinmaan—Viron—Inkerin välillä oli pidettävä aselepoa 1. 6. saakka. Kumpikin puoli sitoutui vapauttamaan sotavankinsa.

Heti kun aselepo oli saatu aikaan, ryhdyttiin sotaväkeä hajoittamaan linnaleireihin aina Tallinnan seudulle saakka. Tällä kertaa ei suomalaisten kotiuttaminen talven ajaksi saanut juuri lainkaan tulla kysymykseen, sillä kuningas oli sen nimenomaan kieltänyt. Kun oli tavattomia vaikeuksia huollon järjestämisessä, ei tätä kuninkaan käskyä kuitenkaan noudatettu, sillä mm. Länsi-Wiipurin Rykmentistä puolet pääsi jo tammikuussa lähtemään kotimatalle. Karjalaisten kotiuttamisen välttämättömyys käy selvästi ilmi niistä vaikeuksista, joita esim. Viroon majoitetun ratsuväen huoltoa hoidettaessa oli voitettava.

Sotaväen terveydentila oli vuoden lopulla sellainen, että aselepo oli erittäin tervetullut. Varsinkin vastatulleet suomalaiset rykmentit olivat joutuneet

VANHAN VAEN RUOKARUKOUS:

Herra kaikki ravitset,
tarpehemme taritset,
Ruokaa annat ruumillen,
Henges sanaa sieluillen.

Viipurin
Rykmentin
sotilas
1700-luvulla.

surkeaan kuntoon. Perussyynä siihen oli miehistön aliravitsemustila, joka teki sen alttiiksi tarttuville taudeille.

V. 1628

— Wiipurin Rykmentti.

Ehkä juuri kotiuttamisista ja miestappioista joh-
tuun rykmenttien lukumäärä supistui yhteen, kun ne taas

v. 1930

— Länsi-Wiipurin Rykmentti

— Itä-Viipurin Rykmentti

esiintyivät kahtena rykmenttinä, sillä vuoden 1630 lopulla suoritettiin täydennystä. Täydennysmiehistön hakemisen sai tehtäväkseen evl. Gotfrid von Falkenberg. Kun rykmentin täydennysalueeseen kuuluvista Lapveden ja Rannan kihlakunnista oli väenotossa saatu alokkaita 349 miestä ja kun lisäksi osa Kyminkartanon läänin alokkaista oli käytettävissä, olisi voinut odottaa rykmentin täydentämisen määrävahvuiseksi tapahtuvan vaikeuksitta. Kuitenkin siinä epäonnistuttiin, sillä kuitatessaan Porvoossa 1. 8. 1629 yhden kuukauden muonan Viipurin ja Kyminkartanon läänin alokkaille, jotka lähtivät Riikaan kotikapteeni Olavi Matinpojan johdolla, kuului tähän osastoon ainoastaan 150 nihtiä (= sotamiehiä), kaksi upseeripalvelijaa. Muuta selitystä väenoton ja palvelukseen astuneiden luvun erotukseen ei ole kuin, että puuttuva oli kieltäytynyt lähtemästä vieraaseen maahan.

Upseeristossa tapahtuneista muutoksista oli tärkein maj. Reinhold Wrangelin siirtyminen Jaakko Skottin skvadroonaan Itä-Wiipurin Rykmentissä ja kapteeniluutnantti Hannu Bureuksen korotus hänen tilalleen. Tällöin myös komppanian luutnantti Juhana Matinpoika korotettiin kapteeniluutnantiksi.

Rykmentin pääosa lienee saapunut Riian varuskuntaan, mutta eversti itse oli yhden tai kahden komppanian kanssa vartioimassa Kokenhuseniä. To-

dennäköisesti juuri hänen miehiään käytettiin talvella hakkaamaan tammia ja keväällä uittamaan ne Riikaan, jossa niitä tarvittiin jokialusten rakentamiseen.

Kuninkaan ohjeiden mukaan rykmentin olisi pitänyt jäädä talveksi 1629—1630 Liivinmaan pienten linnojen Pebalg, Sesswegen, Berson, Ronneburg, Vastseliin, Adsel ja Treiden varuskunniksi, mutta Kustaa Horn päästi kuitenkin pääosan niistä kotiin. Viisi komppaniaa saapui Viipuriin 9. 3. 1630. Kaksi komppaniaa, yhteensä 212 miestä, oli talven yli hajoitettuna linnoihin. Tönne Matinpojan komppania oli aluksi Wendenissä, mutta sai joskus kevättalvella yksinään marssia kotiin.

Kolmikymmenvuotinen sota alkoi böömiläisten protestanttien kapinalla v. 1618. V. 1628 Kustaa Aadolf antoi apua Stralsundin kaupungille, jolloin Ruotsin yhtyminen sotaan oli tosiasia. V. 1630 kuningas lähti joukkoineen tähän sotaan. Sodan pitkittyminen vielä 18 vuotta kestäväksi oli silloin vielä vähemmän uskottavaa. V. 1636 myös molemmat Wiipurin Rykmentit joutuivat tälle uudelle sotänäyttämölle, osallistuen Augsburgin ja Magdeburgin puolustukseen ja 24. 9. 1936 Wittstockin veriseen taisteluun Saksassa.

Tämän jälkeen Suomen miehiä pidettiin edelleenkin Itämeren maakuntien varusväkenä, mikä rasitti kovasti muutenkin köyhää Suomen kansaa. Kotimaassa olevat sotaväen osastot sijoitettiin yleensä etelään rannikolle, mistä syystä sellaiset seudut kuin Pohjois-Karjala jäi täysin suojattomaksi, ilman säännöllisten sotajoukkojen suojaa. Tämä aiheutti suurta tyytymättömyyttä joukoissa, mitä taustaa vasten suuri palveluksesta kieltäytyminen oli ymmärrettävissä. Suomi kantoi 30-vuotisessa sodassa ja Itämeren maissa käydyissä sodissa sekä vartiopalveluksessa suhteellisesti suurimman rasituksen. Maan väkiluku oli noihin aikoihin suunnilleen 500.000 henkeä eli kolmannes valtakunnan Ruotsi-Suomi asukkaista. Suomi asetti sodan aikana keskimäärin 16.000 miestä.

Karjalan
Rykmentin
sotilas ase-
puvussaan.

V. 1694

V. 1694 Wiipurin Rykmentti esiintyy jälleen yhtenä rykmenttinä, ottaen tässä kokoonpanossaan osaa suureen Pohjan sotaan ja kunniakkaaseen Narvan taisteluun, kuuluen eversti Loden komentamaan kolmikasrykmenttiin. Taistelun muistoksi on 20. 11. 1700 omistettu itsenäisen Suomen Wiipurin Rykmentin vuosipäiväksi.

Suuret kadot olivat alkaneet v. 1693. Itä-Suomessa kuoli ihmisiä nälkään. Seuraava vuosi oli vieläkin ankarampi. Sitä seuraavana talvena puut viheriöivät jo helmikuussa ja maaliskuussa pakkanen tuhosi kaiken. Elokuun alussa pakkanen turmeli kaiken viljan. Hätä kohosi korkeimmilleen, ihmisiä kuoli nälkään joukottain. Pohjois-Karjalassa paikoittain syötiin ihmislihaa. Suomessa kuoli ruttoon n. 130.000 henkeä. Seitsemästoistavuosisata päättyi näin kamalaan koetelemukseen.

Suomen sotavoiman tappiot olivat myös suuret. Sotien jälkeen seurasi kaksi vuosikymmentä kestävä rauhanaika. Rauhan vallitessa väkiluku kasvoi huomattavasti, ylittäen pian puolen miljoonan rajan.

Kaarle XII hallitessa Ruotsi-Suomen valtakunnalla oli kolme vannoutunutta vihollista: Tanska, Saksi-Puola ja Venäjä. Kaarle XII päätti ensin hyökätä Tanskan kimppuun, joka ahdisti hänen lankoaan. Rauhan solmimisen jälkeen oli valittava Venäjä tai Puola, Kaarle valitsi Venäjän. Saksilaiset piirittivät sotamarki Eerik Dahlbergin puolustamaa Riiikaa. Sen varusväkenä oli suurin osa suomalaisia. Suomesta vietiin huhtikuussa 1700 lisää sotaväkeä. Kenraali pyysi apuvoimia, jotka tietysti otettiin Suomesta, joka kuninkaan sanojen mukaan »yli 20 vuotta oli saanut nauttia rauhan suloutta» — suurta nälkää ei otettu huomioon. Tällaisen olotilan vallitessa Wiipurin Rykmentti joutui Narvan sotänäyttämölle. Suomalainen Henning Horn puolusti Narvaa 1.800 miehellä. Tsaari Pietarin piiritysarmeija käsitti sen sijaan 32.000 miestä. Kaarle kuningas saapui 10.000 miehen kanssa, niistä 4.400 suomalaista. Turun, Porin, Hämeen, Wiipurin, Savon ja Uudenmaan rykmenteistä oli koottu 1.700 jalkamiestä käsittävä valiorykmentti. Turun, Uudenmaan ja Karjalan Ratsurykmentit, Karjalan Maarakuunapataljoona ja kolmikasrykmentti olivat mukana 2.750 miehen voimalla. Ruotsalaisjoukkoja oli mukana 5.200 miestä, aatelis- ja värvättyä ratsuväkeä siirtolaisleireistä 900. Kaarrella ei ollut muuta mahdollisuutta kuin taistelu.

Kaarlen suunnitelma oli hyökkäävä. Vallituksia luotiin tulisella kiiireellä. Vihollisen rintama oli puhkaistava kahdesta kohti ja jaettava vihollinen kolmeen eri osastoon ja tuhottava jokainen erikseen. Suomalaiset harrastivat jo tuohon aikaan motittamista. Hyökkäyksen alkaessa sattui kova lumipyry, joka puhalsi suoraan vihollisen silmiin. Hyökkääjä syöksyi sen mukana rakennettujen vallitusten yli, vihollisen luotisuihkuista välittämättä, jolloin vihollisen ratsuväki kääntyi pakoon, suuren osan hukkua Narvajokeen. Vihollisen vasen siipi murtui keskusta ja oikea siipi pitivät kauemmin puoliaan, mutta joutuivat sekasortoon. Taistelu päättyi hyökkääjien täydelliseen voittoon.

Kolmentoista vuoden kuluttua tästä taistelusta

rykmentti otti ensi kerran kotimaan kamaralla osaa Kostia—Pälkäne-taisteluun 6. 10. 1713, missä taistelussa rykmentin komentaja eversti A. F. Krusenstjerna kaatui. Napuen taistelu käytiin 19. 2. 1714.

Eversti Kaarle Armfelt sai Tukholmasta käskyn marssia Porin seudulle. Apujoukkoja luvattiin, mutta niitä ei kuitenkaan tullut. Venäläinen armeija tunkeutui sisämaahan — Armfelt valitsi kohtaamispaikaksi Kostianvirran Pälkäneellä. Sen kahta puolta on laajat vesistöt. Hänellä oli käytettävissään 7.200 miestä, joista puolet lähetettiin Porin suuntaan suojelemaan oikeata sivustaa. Venäläinen armeija saapui ylimiraali Apraksin johdolla.

Suomalaisten asemat olivat hyvät, virta ja tykistön omalle rannalle rakennetut patterit salpasivat vihollisen tien. Kuitenkin Apraksin yllätti Armfeltin. Hän puratti lähikylien talot, rakennutti lauttoja ja lähetti Mallasvettä myöten tiheään sumun suojassa 7.000 miestä suomalaisten asemien taakse. Jalkaväki hyökkäsi urheasti, vihollinen työnnettiin toistuvasti järveen, mutta yhä uusia nousi maihin. Taistelun jälkeen koko Etelä-Suomi jäi vihollisen haltuun.

Napuen taistelu muodostui Kostia—Pälkäne-taistelua vieläkin verisemmäksi. Suomalaiset joukot vetäytyivät suurimmaksi osaksi Ruotsin puolelle. Nämä eivät kuitenkaan olleet kuninkaalle vielä tarpeeksi, sillä palattuaan Turkista kuuden vuoden oleskelun jälkeen, hän ryhtyi kohta puuhaamaan uutta sotaa — Norja oli valloitettava. Omaan johtoonsa hän nostatti pakolla melkoisen vahvan armeijan ja lähti Norjaan. — Suomalaisten joukkojen viimeinen murhenäytelmä, mukana myös Wiipurin Rykmentin jäännökset. Syyskesällä 1719 marssittiin Norjaan. Armeija rakensi teitä tuntureille ja soille, kulki sieltä mistä kenenkään ei uskottu kulkevan, mursi kaikkialla vihollisen vastuksen. Mutta perässä hiipi armoton nälkä. Se voitti armeijan. Armeija perääntyi nälän pakottamana takaisin Ruotsiin. Kuningas piiskautti talonpojilta lisää muonaa ja armeija tunkeutui uudelleen Norjaan.

Armeija suoritti marssinsa Bukhammerfjeldin yli, Dydalin laaksoon. Nälkäiset sotilaat ottivat kaiken mitä taloissa oli syötävää, jopa pistivät taloja palaamaan lämmittääkseen kohmettuneita jäseniään. Ylipäällikkö ummisti tälle kaikelle silmänsä. Hän tunsu Norjan talonpoikia kohdanneen vääryyden, mutta tiesi myös omien joukkojen vaikean tilan, huonon muonan, huonon vaatetuksen ja huonot majoitusmahdollisuudet. Yli kaksisataa hyvää miestä oli uupunut Bukhammerin kinoksiin.

Hän tiesi muutakin — kuningas oli kaatunut. Kahdestoista Kaarle oli siis kaatunut — kaatunut vihollisen, vaiko omien joukosta lentäneestä luodista. Armeija leiriytyi Örfjeldin luoteispuolella, suojaisten ja jäätyneen lammen luokse. Puita ei ollut, kiväärien tukit, reet ja satulat uhrattiin.

Aamu valkeni ja myrsky jatkui. Leiripaikalla oli satojen sotilaiden kangistuneet ruumiit.

Sotilaspastori Idman kertoo tästä aamusta jälkimaailmalle säilyneessä saarnassaan »Kansan hätähuuto Norjan tuntureilla»: »Aamulla päivän sarastaessa, kun matkaa tuli jatkaa, löydettiin muutamia satoja kuoliaaksi paleltuneita; niistä seisoa osa aivan

RUL:n maastokilpailut Kontiolahdella ja Paiholassa

Sunnuntaina elokuun 25. pnä vietettiin Kontiolahdella suurta reserviupseerien urheilujuhlaa. Silloin pidettiin liiton maastomestaruuskilpailut Joensuun Reserviupseerikerhon järjestämänä Kontiolahden varuskunnan alueella sekä Paiholan maastossa.

Kilpailu jakaantui kolmeen osaan. Ensin suoritettiin maastoammunta, sitten kartanluku ja viimeisenä suunnistus. Ampumataipaleen tuliasemineen oli suunnitellut ja ampumakilpailun johtajana toimi kapteeni E. Poutanen, kun taas kartanlukuradasta ja suunnistusreitistä oli huolehtinut kapteeni A. Koivusalo. Kilpailujen johtajana toimi kapt. O. Mäkelä ja ylivalvojana majuri A. Raassina. Puolustusvoimien pääesikunnan valtuuttamana edustajana oli Karjalan Jääkäripataljoonan komentaja, ev.lutn. H. Mikkola.

Karjalan Jääkäripataljoona antoi järjestäjille runsasta apua monin eri tavoin. Niinpä kilpailujen toimitsijat oli saatu suurimmaksi osaksi pataljoonasta, samoin yöpymispaikka sekä muonitus.

Aamulla ennen kilpailujen alkua toimitti lääninrovasti E. Hakamies kisahartauden yöpymispaikkana olleen kasarmirakennuksen pihalla. Hartauden jälkeen kapt. O. Mäkelä selosti edessä olevaa kilpailua osanottajille.

Ampumataipaleella osoittautui vakuuttavasti parhaaksi entinen suurhiihtäjä, yliluutnantti Pekka Kuvaja Lahdesta. Kartanluvun taas voitti suunnistaja-kuuluisuus, vänrikki M. Salmenkylä Helsingistä. Suunnistuksessa sai parhaan ajan ikämiessarjaan kuuluva luutnantti M. Ikävalko Lahdesta, ja yleisen sarjan voiton vei Pohjois-Hämeen vänr. J. Syrjänen. Yhteispisteissä vei mestaruuden Lahden vänrikki Esko Ranta yleisessä sarjassa, ja yliluutnantti Pekka Kuvaja samoin Lahdesta ikämiessarjassa. Piirien välisessä joukkuekilpailussa Lahti oli melko ylivoimainen Pohjois-Hämeen tullessa toiseksi ja Varsinais-Suomen kolmanneksi. Pohjois-Karjala jäi 12:nneksi.

Maastoamunnan tulokset:

- 1) ylil. Pekka Kuvaja Lahti, tulos 8½, pisteet 857,

kuin elävinä ja toisiinsa nojaten, mutta kun niitä kosketti, kaatuiivat kuolleena maahan kuin patsaat.»

Edessä oleva aava tunturisuio muodostui kaarlelaisten joukkohaudaksi, ne jotka pelastuivat tästä murhenäytelmästä, saivat herätyksen, ollen jatkuvana valona Herran voimassa. Heidän mukanaan herätyksen aalto levisi ympäri maan.

Wiipurin Rykmentti ei enää ehtinyt entiseen kokoonpanoonsa, sillä 1721 solmittu Uudenkaupungin rauha riisti siltä suurimman osan täydennysalueesta, jättäen tämän yhdeksänkymmentäviisivuotta rykmentin nimeä kantaneen joukko-osaston ainoastaan pataljoonan vahvuiseksi, silloisen läänin nimen mukaan Kymenkartanon läänin pataljoonaksi.

Monet olivat ne vaiheet, jotka rykmentillä oli tuona yhdeksänkymmenenviiden vuoden taipaleella kestettävänä, monet olivat ne vaiheet, jotka sillä pienemmässä koossaan oli edessä päin.

- 2) ylil. Tapani Salervo Vars.-Suomi 79—850, 3) vänr. E. Ranta Lahti 75—839, 4) ltn. E. Pitko Pohj.-Pohjanmaa 74—836, 5) ylil. E. Paavola Kymi 74—836, 6) vänr. Jouko Nikulainen Vars.-Suomi 74—836.

Kartanluvun tulokset:

- 1) vänr. Salmenkylä Helsinki, virhem. 24, pisteet 903, 2) vänr. Pauli Riihelä Lahti 25—900, 3) ylil. J. Jorma P-Pohj. 25—900, 4) kapt. Tapio Haarma Helsinki 27—896, 5) vänr. E. Ranta Lahti 27—896, 6) vänr. L. Antikainen Etelä-Karjala 27—896.

Suunnistamisen tulokset:

- Yleinen sarja: 1) vänr. Jorma Syrjänen P.-Häme, aika 1.16,02, pisteet 896, 2) vänr. H. Rantala P.-Häme 1.25,22—880, 3) vänr. M. Salmenkylä Helsinki 1.25,27—880, 4) vänr. Aarne Back P.-Savo 1.27,36—875, 5) vänr. Jouko Nikulainen Vars.-Suomi 1.29,22—872, 6) vänr. H. Sarkeala Kymi 1.32,14—868.

- Ikämiehet: 1) ltn. Martti Ikävalko Lahti, tulos 1.11,50, pisteet 907, 2) ylil. Eino Ruoppa P.-Pohjanmaa 1.22,49—885, 3) ltn. A. Vehkaoja E.-Pohjanmaa 1.25,43—879, 4) ylil. Pentti Paloheimo P.-Pohjanmaa 1.31,08—870, 5) ltn. Antti Niemelä P.-Häme 1.34,00—865, 6) ltn. J. Huttunen Keski-Suomi 1.34,38—864.

Yhteistulokset:

- Yleinen sarja: 1) vänr. Esko Ranta Lahti, ammunta 839, kartanluku 896, suunnistus 867, yht. 2602, 2) vänr. Jouko Nikulainen V.-Suomi 836—853—872—2561, 3) vänr. Jorma Syrjänen P.-Häme 775—882—898—2555, 4) vänr. Jukka Sorsa P.-Karjala 794—872—864—2530, 5) vänr. Antti Ylipaunu Satakunta 803—858—842—2503, 6) vänr. Esko Seppälä Lahti 822—804—865—2491.

- Ikämiehet: 1) ylil. Pekka Kuvaja Lahti, ammunta 857, kartanluku 886, suunnistus 855, yhteensä 2598, 2) ltn. Martti Ikävalko Lahti 809—861—907—2577, 3) ltn. Antti Niemelä P.-Häme 784—888—865—2537, 4) ylil. E. Paavola Kymi 836—851—840—2527, 5) ltn. Kauko Sipi Satakunta 812—876—836—2524, 6) ltn. E. Pihko P.-Pohjanmaa 836—833—793—2512.

Piirien yhteistulokset:

(6 miestä)

- 1) Lahti 15.064 pist. 2) Pohjois-Häme 14.970, 3) Varsinais-Suomi 14.938, 4) Kymi 14.788, 5) Satakunta 14.654, 6) Helsinki 14.551, 7) Etelä-Pohjanmaa 14.548, 8) Pohjois-Pohjanmaa 14.403, 9) Pohjois-Savo 14.324, 10) Etelä-Karjala 14.277, 11) Keski-Suomi 14.135, 12) Pohjois-Karjala 14.066, 13) Suur-Savo (5 miestä), 14) Lappi (5 miestä), 15) Uusimaa (2 miestä).

Kunnon kansalaisista on kunnon isänmaa luotu.

Maria Jotuni

RESERVIUPSEERIKERHOILLE JA RESERVIALIUPSEERIIYHDISTYKSILLE

Pohjois-Karjalan Reserviupseeri- ja Reservialiupseeripiirien yhteiset

MAASTOKILPAILUT

pidetään Outokummussa sunnuntaina 20. 10. -57. Ilmoittautumiset kerhoittain ja yhdistyksittäin viimeistään keskiviikkona 16. 10. osoitteella: dipl.ins. Heikki Konkola, Outokumpu. Kilpailusta ilmoitetaan lähemmin kaikille piirin kerhoille ja yhdistyksille lähetettävässä kilpailukutsussa.

Joensuun Reserviupseerikerho r.y.

Joensuun seudun Reservialiupseerit r.y.

Kiihtelysvaaralaiset ! Tuupovaaralaiset !

Joensuun Reserviupseerikerhon ja Joensuun Seudun Reservialiupseerien yhteinen

KERHOTILAISUUS

pidetään Kiihtelysvaaran kirkonkylän kansakoululla (vänr. op. Unto Luukkonen) keskiviikkona 9. 10. klo 18.30. Samalla neuvotellaan kerhojen ja yhdistysten perustamisesta. Tilaisuudessa on esitelmä. Joensuusta lähtee auto Shell huoltoaseman luota klo 17.30, mihin ilmoittautuminen 8. 10. klo 15.00 mennessä.

Jäsenet naisineen tervetulleita!

RESERVIN UPSEERI — RESERVIN ALIUPSEERI

LIITY PAIKKAKUNTASI RESERVIN
UPSEERI — RESERVIN ALIUPSEERI-
KERHOON!

»RESERVIN UPSEERI«-lehden marraskuun numero julkaistaan Pohjois-Karjalan piirinumeroa ja samalla kaksoispainoksena »RESERVIN ALIUPSEERIN« näyttenumerona, Kerhot ja yhdistykset ottavat vastaan maanpuolustusväen tervehdyksiä koko Suomen maanpuolustusväelle. Liity sinäkin tervehtijäin joukkoon, siten tuet osaltasi tämän maakuntanumeron onnistumista.

Joensuu—Outokumpu—Ylämylly

Joensuu—Outokummun Reserviupseerikerhojen—
PohTR:n Upseerikerhon välinen

MAASTOAMPUMA- KILPAILU

pidetään Ylämyllyllä 13. 10. -57. Osanottoilmoitukset kerhoille 9. 10. mennessä.

Jäsenet runsaslukuisesti mukaan.

Sopiva lahja maanpuolustusmiehelle on Karjalan Poikien Kiltakirja. Sopiva tukiväline kerhojen ja yhdistysten työn tukemisessa on Karjalan Poikien Kiltakirja, sillä tuotto jää niille. Reserviupseerikerhot voivat tilata näitä kirjoja piirisihteerin kautta, jolloin kirjan toisena allekirjoittajana on kerhon tai yhdistyksen puheenjohtaja.

RÄÄKKYLÄLÄISET!

Joensuun Reserviupseerikerhon ja Joensuun Seudun Reservialiupseerien yhteinen

KERHOTILAISUUS

pidetään Rääkkylän yhteiskoululla keskiviikkona 23. 10. klo 19.00. Samalla neuvotellaan kerhon ja yhdistyksen perustamisesta. Tilaisuudessa esitelmä. Joensuusta lähtee auto Shell-huoltoaseman luota klo 17.45, mihin ilmoittautuminen 22. 10. klo 15.00 mennessä.

Jäsenet naisineen tervetulleita!

KARJALAN POJAT (Ilmestyy neljä kertaa vuodessa)

Toimitus: päätoimittaja yliltä Veikko Pekkarinen, toimitussihteeri piiritark. yliltä Erkki Rouhiainen ja toimittajat vänr Erkki Luostarinen, kauppias vääp Arvi A. Lallukka, metsänhoitaja vääp Kaarlo Kettunen ja kauppias, vääp Veikko Metsälä.

Julkaisija: Joensuun Reserviupseeripiiri r.y.

MAANPUOLUSTUSVÄKI

*onnittelee
tai valittaa surua
arvokkaalla
tavalla*

MAANPUOLUSTUSADRESSILLA

Adresseja myyvät eri paikkakuntien **reserviupseeri-kerhot** ja **reservialiupeeri-yhdistykset** tai pankkien konttorit ja kirja- ja paperikaupat kerho- ja yhdistys-paikkakunnilla.

Pohjois-Karjalan piirin kerhot ja yhdistykset:

1. Enon Reserviupseerikerho
1. Enon Reservin Aliupseerit
2. Ilomantsin Reserviupseerikerho
2. Ilomantsin Reservin Aliupseerit
3. Joensuun Reserviupseerikerho
— Kiihtelysvaara ja Rääkkylä toistaiseksi Joensuun osastona
3. Joensuun seudun Reservin Aliupseerit
4. Juuan Reserviupseerikerho
4. Juuan Reservin Aliupseerit
5. Kiteen Seudun Reserviupseerikerho
5. Kiteen Reservin Aliupseerit
6. Lieksa—Pielisjärven Reserviupseerikerho
6. Lieksa—Pielisjärven Reservin Aliupseerit
7. Nurmeksen Reserviupseerikerho
7. Nurmeksen Reservin Aliupseerit
8. Outokummun Reserviupseerikerho
8. Kuusjärven Reservin Aliupseerit
9. Polvijärven Reserviupseerikerho
9. Polvijärven Reservin Aliupseerit
10. Tohmajärvi—Värtsilän Reserviupseerikerho
10. Tohmajärven Reservin Aliupseerit
11. Viinijärven Reservin Aliupseerit

JOENSUUN RESERVIUPSEERIKERHON adressipalvelu sijaitsee

Koivula Oy:ssä

Joensuu — Yhdyslinna. Puh. 2051.

Reserviupseeriliiton jäsenmerkkejä saatavana samassa paikassa.

Kerhojen ja yhdistysten myyntiartikkelit ovat kokonaisuudessaan seuraavat:

ADRESSIT: Vähimmäis- myyntihinta

- Peruskalliomme—Maanpuolustus-adressi .. 450:—
— sisälehti ilman tekstiä ja viivoitusta
- Leijona-adressi, valkoinen (ja harmaa) 450:—
— sisälehti viivaton
— viivallinen
— surunvalittelu

KORKOKUVAT:

- pronssinen 4.000:—
- „ taustalla 5.000:—

TAIDELASI

- taidelasilautanen »Inari» 4.000:—

STANDAARIT:

- RUL:n standaaari 1.750:—
- Leijona-standaaari 1.750:—

KIRJAT:

- Aatteen ja Asein, nidottu 500:—
- Peruskalliomme—Maanpuolustus-julkaisu
— nahkaselkäisenä 600:—
— kluuttikantinen 400:—
- RUK, kurssit 1—50 2.000:—
— nahkaselkäinen, numeroitu
— kangaskantinen 1.500:—
- Upseerin Käsikirja III osa 750:—
- Sodissa vv. 1939—40, 1941—45 kaatuneet suomalaiset upseerit-julkaisu 1.000:—

OSTA — TUE — TOIMI

Ⓚ

Joensuu 1957 — Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oy

OULUN YLIOPISTON KIRJASTO

1772061574